

Biuletyn Informacyjny

Krajowy Ośrodek
Wsparcia Rolnictwa

TRENDY NARZĘDZIA KIERUNKI
NR 2/2022

Krajowe działania promocyjne **KOWR**

ORGANIZACJA PRODUKCJI WYROBÓW WINIARSKICH

KOWR REALIZUJE MECHANIZM „PROWADZENIE REJESTRU PRZEDSIĘBIORCÓW WYKONUJĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ W ZAKRESIE WYROBU LUB ROZLEWU WYROBÓW WINIARSKICH”

ZADANIA KOWR

- Prowadzenie rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich
- Gromadzenie danych o zapasach wina od przedsiębiorców wpisanych do rejestru będących producentami wina, a także tych, którzy rozlewają wino, którego nie wyrobili
- Nadawanie kodów podmiotom butelkującym wina, producentom, importerom oraz dostawcom wpisanych do rejestru przedsiębiorców (zgodnie z obowiązującym prawem Unii Europejskiej) oraz prowadzenie wykazu kodów

UWAGA : Działalność gospodarcza w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich jest działalnością regulowaną i wymaga uzyskania wpisu do rejestru prowadzonego przez Dyrektora Generalnego KOWR.

WYJĄTKI:

wyrób wina przez
drobnego producenta
wina z upraw własnych,
który wyrabia w danym
roku winiarskim
mniej niż
1000 hektolitrow wina

rozlew wyrobów
winiarskich
wprowadzanych do
obrotu w opakowaniach
zbiorczych, takich jak
beczki lub kegi, w miejscu
sprzedaży detalicznej
tych wyrobów

SPIS TREŚCI

- 2. List Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa**
Waldemar Humięcki
- 3. Krajowe działania promocyjne KOWR**
Małgorzata Gośniowska-Kola, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 7. Strategiczne znaczenie bezpieczeństwa żywnościowego**
Marcin Wroński, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR
- 10. Promujemy polskie borówki**
Marzena Trajer
- 12. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa członkiem AEIAR**
Karolina Gaweł
- 14. Zagospodarowanie polskiej ziemi wciąż trwa**
Wojciech Adamczyk
- 15. Organizacja produkcji wyrobów winiarskich w Polsce**
Agnieszka Idziak, Anna Taberska
- 18. Monitorowanie rynku konopi włóknistych oraz rynku maku w świetle nowych przepisów**
Monika Koźlakiewicz
- 20. Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych**
Ewa Koral
- 23. Sytuacja na rynkach rolnych**
- 32. Summary**

str. **3**

Krajowe działania promocyjne KOWR

Patriotyzm konsumencki Polaków może być znaczącym wsparciem dla gospodarki. O krajowych działaniach promocyjno-informacyjnych na rzecz kształtowania postaw konsumenckich, realizowanych przez Krajowy Ośrodek, pisze **Małgorzata Gośniowska-Kola, Zastępca Dyrektora Generalnego KOWR.**

str. **7**

Strategiczne znaczenie bezpieczeństwa żywnościowego

Bezpieczeństwo żywnościowe to jedno z najważniejszych wyzwań współczesnego świata. W Polsce zapewniają je głównie nasi producenci rolni i przemysł spożywczy. O znaczeniu bezpieczeństwa żywnościowego oraz nieprzerwanego przepływu towarów w łańcuchu dostaw żywności rozmawiamy z **Zastępcą Dyrektora Generalnego KOWR Marcinem Wrońskim.**

str. **20**

Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych

Na przestrzeni 12 lat ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy promocji produktów rolno-spożywczych na realizację zadań wydatkowano blisko 569 mln zł. Większość środków została przeznaczona na działania informacyjno-promocyjne oraz udział w krajowych i zagranicznych wydarzeniach targowo-wystawieni-nych.

**Biuletyn
Informacyjny KOWR**
ISSN 1233-2437
nakład 8000 egz.

Wydawca:
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
01-207 Warszawa
ul. Karolkowa 30

Redakcja:
Departament Rozwoju Rynku
tel. 22 376-71-14
faks 22 376-70-51
e-mail: biuletyn@kowr.gov.pl

Projekt graficzny, DTP, druk
www.dbprint.pl

Wydrukowano na papierze certyfikowanym PEFC

Wydawnictwo bezpłatne

Szanowni Państwo,

Jednym z podstawowych zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa jest promocja polskich produktów rolno-spożywczych. KOWR prowadzi intensywne działania promocyjno-informacyjne na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym w celu popularyzacji żywności wysokiej jakości wytwarzanej w ramach uznawanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi systemów jakości i oznaczeń (w tym żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej), a także zwiększenia spożycia żywności produkowanej w kraju, a przez to wzrostu konkurencyjności polskich produktów rolno-spożywczych. Większość działań w tym obszarze realizujemy w oparciu o wykorzystanie hasła „**Polska smakuje**”. Aktywnie promujemy także oznaczenie **PRODUKT POLSKI** i certyfikat „**Produkt ekologiczny**”. Zachęcamy społeczeństwo do czytania etykiet, podejmowania świadomych decyzji zakupowych oraz do patriotyzmu konsumenckiego. Kraj pochodzenia produktu należy, obok jakości i ceny, do najważniejszych kryteriów wyboru przy podejmowaniu przez konsumenta decyzji zakupowych produktów spożywczych. W kontekście negatywnych skutków pandemii COVID-19 oraz wojny w Ukrainie kupowanie polskiej żywności zyskuje na znaczeniu, stając się praktycznym działaniem na rzecz wspierania rodzimych producentów i zwiększania bezpieczeństwa żywnościowego. Ostatnie doświadczenia jeszcze silniej uzmysłowiły Polakom, że kapitał producentów żywności jednak „ma narodowość”, a patriotyzm konsumencki i gospodarczy jest zachowaniem niezwykle pożądanym. Wszyscy przypomnieliśmy sobie, jak fundamentalną rzeczą jest bezpieczeństwo żywnościowe i regularne zaopatrzenie rynku. Wielokrotnie podkreślaliśmy, że jeżeli o 1% zmienimy nasze nawyki konsumenckie na rzecz rodzimych produktów, to zwiększamy w ten sposób wpływ do budżetu państwa o ponad 6 mld złotych. Pamiętajmy, że ponad 75% każdej złotówki wydanej na produkt polski zostaje w naszym obiegu gospodarczym! Kupując polskie produkty, wspieramy naszych producentów, krajową gospodarkę i polskie rolnictwo.

Z przyjemnością oddaję w Państwa ręce kolejny numer Biuletynu, w którym m.in. szeroko omówione zostały działania promocyjne Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa oraz podkreślone zostało strategiczne znaczenie bezpieczeństwa żywnościowego. Ponadto przeczytają w nim Państwo o aktywności przedstawicieli KOWR na arenie międzynarodowej, stanie zagospodarowania ziemi z Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, uprawie borówki wysokiej w Polsce, organizacji produkcji wyrobów winiarskich, monitorowaniu rynków maku i konopi włóknistych. Na łamach aktualnego wydania analitycy KOWR omawiają także sytuację na głównych rynkach rolnych: zbóż, wieprzowiny, wołowiny, drobiu oraz mleka i produktów mlecznych oraz analizują trendy w produkcji, sprzedaży i spożyciu produktów rolnych i rolno-spożywczych.

Zapraszam do lektury

WALDEMAR HUMIĘCKI

*Dyrektor Generalny
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa*

KRAJOWE DZIAŁANIA PROMOCYJNE KOWR

Promocja i zwiększanie konkurencyjności polskiej żywności w kraju i na świecie, a przez to wspieranie rozwoju polskiego eksportu produktów rolno-spożywczych, są jednymi z najistotniejszych zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Głównym celem działań promocyjno-informacyjnych prowadzonych przez KOWR jest popularyzacja żywności wysokiej jakości wytwarzanej w ramach systemów jakości oraz oznaczeń (w tym żywności regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej), a także zwiększenie spożycia żywności produkowanej w Polsce.

Jest to zgodne z rosnącym zapotrzebowaniem społeczeństwa na żywność wytwarzaną w kraju i z rodzimych produktów, produkowaną w zgodzie ze środowiskiem naturalnym i w oparciu o tradycyjne technologie.

Naszymi działaniami zachęcamy społeczeństwo do czytania etykiet i podejmowania świadomych, przemyślanych decyzji zakupowych. Działania te prowadzimy na poziomie ogólnopolskim i regionalnym w dwóch obszarach.

Pierwszy obszar dotyczy komunikacji z beneficjentami i przedstawicielami sektora rolnego. KOWR organizuje spotkania i konferencje służące podnoszeniu wiedzy, jak również bierze czynny udział w budowaniu kompetencji pro-

ducentów żywności oraz rolników w zakresie nowoczesnych działań promocyjnych i skutecznego dotarcia do nabywców. Drugi obszar dotyczy działań skierowanych do konsumentów. Ich celem jest łączenie konsumentów poszukujących wysokojakościowych produktów rolno-spożywczych z producentami żywności, a także wspieranie trendu kupowania polskiej żywności. Jednym z przykładów aktywności KOWR we współpracy z MRiRW jest budowanie rozpoznawalności znaku PRODUKT POLSKI zarówno wśród producentów (by chętniej zamieszczali to oznaczenie na opakowaniach wytwarzanych produktów rolno-spożywczych), jak i konsumentów – by w trakcie zakupów częściej kierowali się informacją o kraju pochodzenia żywności. Kampania ta umacnia nasz patriotyzm konsumencki i ma ogromny wpływ na naszą gospodarkę.

W swoich działaniach informacyjno-promocyjnych bardzo mocno podkreślamy, że polska żywność wyróżnia się wysoką jakością, naturalnością i smakiem, a dzięki temu jest konkurencyjna na rynkach zagranicznych, co m.in. potwierdza coroczny wzrost przychodów uzyskiwany przez krajowych przedsiębiorców ze sprzedaży zagranicznej. Polska żywność staje się marką, która gwarantuje sukces, a także staje się odpowiedzią na rosnące zapotrzebowanie społeczeństwa na żywność wytwarzaną w zgodzie ze środowiskiem naturalnym, w oparciu o tradycyjne technologie i sposoby produkcji. Z dumą należy podkreślić, że nasze produkty cieszą się coraz większą popularnością.

Nowe trendy konsumenckie, takie jak patriotyzm konsumencki, zdrowy styl życia (sporty dieta), wzrost turystyki krajowej, zwiększona rola emocji w procesach zakupowych, a także nowe pokolenia na rynku pracy to aspekty, które kreuja dziś potrzeby Polaków. Dla konsumentów coraz istot-

**PRODUKT
POLSKI**

PRODUKT POLSKI

niejsze są walory smakowe, zdrowotne czy tradycja wytwarzania.

PATRIOTYZM KONSUMENCKI

Patriotyzm konsumencki Polaków może stać się znaczącym wsparciem dla naszej gospodarki. To ważne, bowiem ponad połowa z nas skłonna jest zapłacić więcej za krajowe produkty! Co istotne, jesteśmy pod względem produkcji artykułów spożywczych samowystarczalni i nie musimy sięgać po zagraniczną żywność. Gdy będziemy wybierać krajowe artykuły, 75 groszy z każdej złotówki wydanej na produkty, które powstały w naszym kraju, zostaje w polskiej gospodarce. W przypadku zakupu produktów importowanych to tylko 25 groszy. Gdybyśmy częściej kupowali polskie produkty, to w Polsce zostawałyby miliardy złotych rocznie. Temu m.in. służą nasze działania promocyjne na szczeblu krajowym.

PRODUKT POLSKI

Z dniem 1 stycznia 2017 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (Dz. U. poz. 2007) odnoszące się do dobrowolnego znakowania środków spożywczych informacją PRODUKT POLSKI.

Przepisy te dają producentom możliwość wyróżnienia na rynku produktów wyprodukowanych w Polsce na bazie polskich surowców poprzez oznakowanie ich informacją PRODUKT POLSKI bądź znakiem zawierającym taką informację.

Artykuły rolno-spożywcze, aby mogły zostać oznakowane logo PRODUKT POLSKI, muszą spełniać ściśle określone warunki co do pochodzenia ich samych lub

produktów rolnych, z których zostały wytworzone. Przypomnijmy, że są to produkty wyprodukowane z surowców wytworzonych na terenie Polski, w przypadku produktów nieprzetworzonych – w 100%, a odnośnie do produktów przetworzonych – w 75%. Dopuszczalne jest użycie importowanych składników, np. przypraw czy bakalii, do 25% masy tych produktów pod warunkiem, że składniki te nie są wytwarzane na terenie naszego kraju.

JAKIE ZALETY DLA PRODUCENTÓW/KONSUMENTÓW WYNIKAJĄ ZE STOSOWANIA ZNAKU PRODUKT POLSKI?

Znakowanie żywności informacją PRODUKT POLSKI sprzyja łatwiejszej identyfikacji przez konsumentów produktów wytworzonych na bazie polskich surowców.

CZY ZNAK PRODUKT POLSKI JEST ROZPOZNAWALNY WŚRÓD KONSUMENTÓW?

Według raportu „Polska wieś i rolnictwo 2021” już 72,2% ankietowanych mieszkańców miast i 66,8% mieszkańców wsi zwraca uwagę na znak PRODUKT POLSKI.

PROMOCJA KRAJOWA

W Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa zajmujemy się promocją polskiej żywności na rodzimym rynku. We współpracy z Oddziałami Terenowymi KOWR prowadzimy ok. 200 projektów rocznie, w tym kampanie on-line i działania off-line w skali ogólnopolskiej i regionalnej. Na tym polu współpracujemy z mediami oraz realizujemy działania w internecie, korzystając w szczególności z mediów społeczności-

ZALETY WYBIERANIA POLSKICH PRODUKTÓW

BUDOWANIE SILNEJ MARKI
POLSKIEJ ŻYWNOCI

WSPIERANIE POLSKICH
PRODUCENTÓW ROLNYCH
ORAZ PRZEDSIĘBIORSTW

ZWIĘKSZANIE SPRZEDAŻY
POLSKIEJ ŻYWNOCI

POBUDZANIE POLSKIEGO
ROLNICTWA I GOSPODARKI

WSPIERANIE
PATRIOTYZMU
KONSUMENCKIEGO

POZYTYWNE EFEKTY KUPOWANIA RODZIMYCH PRODUKTÓW

UTRZYMANIE
I TWORZENIE NOWYCH
MIEJSC PRACY

ZWIĘKSZENIE
WPŁYWÓW
PODATKOWYCH DO
BUDŻETU PAŃSTWA
I BUDŻETÓW
SAMORZĄDOWYCH

ROZWÓJ RODZIMYCH
PRZEDSIĘBIORSTW

POZYSKIWANIE
ŚRODKÓW
NA INWESTYCJE

wych. Dodatkowo organizujemy wydarzenia w terenie, działania outdoorowe oraz tworzymy materiały informacyjno-promocyjne.

„POLSKA SMAKUJE”

Działania promujące polską żywność są prowadzone pod marką „Polska smakuje”. Ich celem jest wzmocnienie patriotyzmu konsumenckiego, a w efekcie wsparcie polskiej gospodarki. Uświadamiamy konsumentom, że wybierając produkty lokalne, tradycyjne, z oznaczeniami krajowymi i unijnymi, wspierają nasze dziedzictwo kulinarne – budują siłę i potęgę polskiej marki. Przekaz kierujemy także do producentów żywności, zachęcając ich do zamieszczania certyfikatów i oznaczeń żywności potwierdzających jakość wytwarzanych przez nich produktów.

„BITWA REGIONÓW”

Wspieramy Koła Gospodyń Wiejskich, angażując je w działania realizowane przez KOWR. Od 2015 roku organizujemy konkurs kulinarny dla Kół Gospodyń Wiejskich pn. „Bitwa Regionów”. W VI edycji wzięło udział ponad 600 zespołów. Zmagania drużyn z całej Polski co roku przyciągają rzesze miłośników doskonałej kuchni. Startujące w konkursie panie w fenomenalny sposób łączą tradycję z nowoczesnością. Popisowe dania nie tylko czerpią inspirację z dawnych przepisów i bazują na tradycyjnych składnikach, lecz w istocie są kulinarnymi eksperymentami. Efekt? „Bitwa Regionów” pokazuje, że tradycyjnie wcale nie znaczy nudno. „Bitwa Regionów” to konkurs, który już na stałe wpisał się w kalendarz kulinarnych wydarzeń i który dowodzi, że polska kuchnia jest nie tylko jest smaczna i niezwykle różnorodna, ale także może być niewyczerpanym źródłem inspiracji.

Pikniki z PRODUKTEM POLSKIM

Śmiało można powiedzieć, że „Bitwa Regionów” to prawdziwe święto kuchni polskiej. Różnorodność kulturowa sprawia, że możemy poznawać Polskę poprzez smaki, przepisy, historie płynące z poszczególnych kuchni regionalnych. Panie z Kół Gospodyń Wiejskich pokazują, że Polska smakuje. I tradycyjnie, i nowocześnie. Ich praca to swoisty hołd dla bogactwa smaków polskiej tradycyjnej kuchni, a jednocześnie promocja lokalnych produktów od miejscowych dostawców.

HISTORIA KONKURSU

Pomysł imprezy kulinarnej dla Kół Gospodyń Wiejskich zrodził się w 2014 r., a inicjatorami przedsięwzięcia byli pracownicy OT Agencji Rynku Rolnego w Bydgoszczy i Gdyni. Konkurs początkowo nosił nazwę Kulinarna Bitwa Regionów „Kaszubskie smaki kontra borowiackie przysmaki”. Pierwsza edycja konkursu odbyła się w 2015 r. w Chojnicach. Wzięło w niej udział 19 Kół Gospodyń Wiejskich z województw kujawsko-pomorskiego i pomorskiego. Zadaniem zespołów było przygotowanie dwóch potraw regionalnych: dania głównego bazującego na wybranym gatunku mięsa oraz deseru. Sukcesem okazała się również II edycja konkursu. Wówczas zmieniła się nazwa konkursu na „Bitwa Regionów – Bitwa na smaki” oraz jego lokalizacja (Myszęcinek). Uczestnikami było pięć kół z województwa pomorskiego oraz pięć z kujawsko-pomorskiego, a ich zadaniem było przygotowanie dwóch potraw charakterystycznych dla regionu: dania głównego z drobiu oraz deseru. W następnych edycjach konkursu do zmagania dołączały kolejne województwa, a jego organizację kontynuował Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa. W 2017 r. w konkursie pn. „Bitwa Regionów – Bitwa na smaki Wielkopolski, Pomorza i Kujaw” uczestniczyły trzy województwa (kujawsko-pomorskie, pomorskie i wielkopolskie).

Finał „Bitwy Regionów” 2021

Emocje, które towarzyszyły uczestniczkom kulinarnych zmagani, oraz rosnące zainteresowanie pań zrzeszonych w Kołach Gospodyń Wiejskich sprawiły, że w roku 2018 został zorganizowany konkurs o zasięgu krajowym.

Do I etapu IV edycji „Bitwy Regionów” zgłosiły się 73 KGW z 10 województw, a w finale w szranki stanęło 30 kół.

W konkursie w 2019 r. wzięły udział 784 Koła Gospodyń Wiejskich. Warto dodać, że z Wielkopolski, której mieszkanki triumfowały w Poznaniu, wystartowało najwięcej kół, bo aż 123!

Po rocznej przerwie spowodowanej pandemią COVID-19 w VI edycji triumfowała drużyna Koła Gospodyń Wiejskich w Durągu z woj. warmińsko-mazurskiego. Zwycięskie drużyny otrzymały nagrody pieniężne oraz nagrody rzeczowe.

W ubiegłorocznej edycji przyznano również nagrodę w plebiscytcie internetowym. Zwyciężyło Koło Gospodyń Wiejskich w Hajdukach Nyskich z woj. opolskiego.

Obecna edycja „Bitwy Regionów” jest realizowana w trzech etapach. W pierwszym wpłynęło blisko 3,2 tys. zgłoszeń. To największa impreza dla KGW w Polsce – etap powiatowy odbywa się podczas blisko 230 Pikników z PRODUKTEM POLSKIM. Bogate programy pikników, obfitujące w szereg atrakcji, w tym m.in. występy zespołów ludowych, animacje, pokazy Straży Pożarnej, konkursy tematyczne, warsztaty, a także znakomite potrawy ukazujące bogactwo kulinarne każdego regionu sprawiają, że inicjatywa spotyka się z dużym zainteresowaniem osób odwiedzających.

Komisja konkursowa w I etapie ocenia danie konkursowe w zakresie przygotowania i zaprezentowania potrawy podczas wydarzenia w powiecie. Do II etapu (półfinału) przejdzie maksymalnie 10 zespołów z danego województwa, które uzyskają największą liczbę punktów. Kolejnym, III etapem będzie wielki finał z najlepszymi 16 zespołami, po jednym z każdego województwa. W tej edycji półfinał i finał organizuje MRiRW.

CO JESZCZE ROBIMY

W KOWR zajmujemy się też promocją unijnego „Programu dla szkół”. W ramach tego programu uczniowie otrzymują warzywa, owoce, przeciera owocowe oraz mleko i produkty mleczne. Dzięki temu mają szansę poznać i polubić ich naturalny smak, a co za tym idzie – docenić zalety zdrowej diety. W tym obszarze komunikację kierujemy w szczególności do dzieci uczęszczających do klas I-V szkół podstawowych, ich rodziców, a także do środowiska szkolnego. Zakres działań promocyjnych opracowywany jest w oparciu o zapisy strategii krajowej „Programu dla szkół”.

Do wzmocnienia działań promocyjnych wykorzystywane są wydawnictwa własne KOWR. Publikacje są rzetelnym źródłem informacji o zakresie działania, zmianach oraz nowych zadaniach KOWR. Jedną z naszych priorytetowych publikacji jest „Biuletyn Informacyjny KOWR” wydawany w nakładzie 32 700 egz. rocznie.

Pikniki z PRODUKTEM POLSKIM

Jak Państwo przeczytali, KOWR realizuje pełną paletę działań promocyjno-informacyjnych, które mają na celu dotrzeć do jak najszerszego grona odbiorców – od najmłodszych dzieci uczestniczących w „Programie dla szkół”, po producentów, przetwórców, jak również do nas wszystkich, konsumentów, którzy swoją postawą i wyborem każdego dnia przyczyniamy się do szerzenia hasła „Kupuj świadomie”. Jestem przekonana, że te działania, które prowadzimy w KOWR, przynoszą wymierne efekty. W tym miejscu warto przypomnieć słowa Wicepremiera Henryka Kowalczyka, który podczas konferencji w MRiRW poświęconej PRODUKTOWI POLSKIEMU powiedział: „Możemy mieć pewność, że produkty oznaczone logo PRODUKT POLSKI są zdrowe, sprawdzone i wytworzone w Polsce”.

Małgorzata Gośniowska-Kola
Zastępca Dyrektora Generalnego
Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

STRATEGICZNE ZNACZENIE BEZPIECZEŃSTWA ŻYWNOŚCIOWEGO

Sektor rolny jest szczególnie istotnym działem krajowej gospodarki, gdyż dostarcza produkty żywnościowe zaspokajające podstawowe potrzeby ludności i zapewnia bezpieczeństwo żywnościowe. Sytuacja zagrożenia epidemicznego koronawirusem oraz towarzyszący jej lockdown, a także sytuacja geopolityczna związana z wojną w Ukrainie uzmysłowiły, jak bardzo ważne jest bezpieczeństwo żywnościowe – zapewniane głównie przez krajowych producentów rolnych i przemysł spożywczy – oraz nieprzerwany przepływ towarów w łańcuchu dostaw żywności. O znaczeniu bezpieczeństwa żywnościowego rozmawiamy z Zastępcą Dyrektora Generalnego KOWR Marcinem Wrońskim.

Ze względu na rolę żywności w życiu człowieka zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego jest niewątpliwie jednym z najważniejszych problemów współczesnego świata. Jak wygląda sytuacja Polski? Czy nasz kraj jest samowystarczalny żywnościowo?

W Polsce w zakresie ogólnej fizycznej dostępności żywności nie występują zagrożenia związane z jej ewentualnym brakiem, tym bardziej że dynamika salda handlu zagranicznego produktami rolno-spożywczymi jest wysoka i wciąż rosnąca. Dane dotyczące wielkości produkcji artykułów rolno-spożywczych oraz poziomu eksportu tych artykułów, wskazują na dużą rezerwę w jej dysponowaniu, a to oznacza, że żywności w Polsce nie powinno zabraknąć. Polska jest samowystarczalna, jeśli chodzi o produkcję podstawowych produktów żywnościowych.

Dzięki pracy polskich rolników produkowany jest średniorocznie znaczący wolumen krajowych towarów rolnych, w tym około: 14,4 mld litrów mleka, blisko 35 mln ton ziarna zbóż ogółem (łącznie z kukurydzą, prosem i gryką), 5,3 mln ton warzyw, 4,3 mln ton owoców, 2,7 mln ton drobiu, 1,9 mln ton wieprzowiny, 0,6 mln ton wołowiny.

Polska jest dużym producentem żywności w Europie i jej znaczącym eksporterem. Obecnie Polska jest na 7. miejscu

wśród największych eksporterów artykułów rolno-spożywczych w całej UE. Równocześnie jest także na 3. miejscu spośród państw UE, które mają najwyższy, dodatni bilans handlowy.

W 2021 r. sprzedaż artykułów rolno-spożywczych za granicę osiągnęła nienotowany dotąd poziom 37,4 mld euro (171 mld zł), o 8% wyższy w porównaniu z rokiem 2020 i 7-krotnie wyższy niż w roku 2004, tj. w roku akcesji do UE. Był to najwyższy poziom eksportu żywności z Polski. Udział eksportu produktów rolno-spożywczych w polskim eksporcie ogółem także zwiększa się systematycznie – w 2020 r. wyniósł 14,3% (w 2004 r. było to 8,8%).

W okresie od stycznia do maja 2022 r. wartość eksportu towarów rolno-spożywczych z Polski wzrosła w stosunku do tego samego okresu 2021 r. aż o 21,9%, do 17,9 mld euro. Największą wartość uzyskano z wywozu: mięsa drobiowego, papierosów, pieczywa i wyrobów piekarniczych.

Na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa i obronności państwa, bezpieczeństwa, porządku i zdrowia publicznego oraz wystąpienia klęski żywiołowej lub sytuacji kryzysowej tworzone są w kraju rezerwy strategiczne.

Jakie znaczenie ma monitorowanie sytuacji na poszczególnych rynkach rolnych, w tym podaży zbóż na rynku krajowym i światowym, z uwzględnieniem obecnej sytuacji geopolitycznej?

W związku z tym, że produkcja żywności jest strategicznym działem gospodarki, zagadnienia dotyczące zapewnienia obywatelom wystarczającej ilości, bezpiecznej żywności poprzez funkcjonujący bez zakłóceń łańcuch dostaw są jednym z priorytetów MRiRW. Względy bezpieczeństwa żywnościowego Polski oraz sytuacji nadzwyczajne (jak trwający konflikt zbrojny w Ukrainie, kryzys spowodowany epidemią koronawirusa, bariery handlowe czy też występujące w ostatnich latach ASF na rynku wieprzowiny i grypa ptaków na rynku drobiu), wymagają ciągłego i wnikliwego monitorowania sytuacji na poszczególnych rynkach rolnych, zwłaszcza najważniejszych grup produktów wytwarzanych przez polskich producentów (zbóż, mięsa, mleka, cukru). W proces ten są włączone instytucje podległe i nadzorowane przez MRiRW, w tym KOWR.

Rosyjska inwazja na Ukrainę ma bardzo poważne konsekwencje dla światowego bezpieczeństwa żywnościowego, w Ukrainie, ale również w wielu krajach dotkniętych niedoborem żywności w Afryce (w tym w Afryce Subsaharyjskiej), na Bliskim Wschodzie i Bałkanach Zachodnich. W tych krajach, wraz z rosnącymi cenami żywności, prawdopodobnie zwiększy się ubóstwo, skala zjawiska głodu i niestabilność.

W obecnej sytuacji geopolitycznej konieczne są działania na rzecz zwiększenia podaży zbóż na rynku światowym i zwiększe-

nia dostępności ekonomicznej żywności. W szczególności potrzebna jest poprawa przepustowości korytarzy transportowych z Ukrainy, ponieważ rosyjska agresja i blokada portów nad Morzem Czarnym doprowadziły do przerwania dotychczasowych szlaków eksportowych.

Ze względu na wojnę w Ukrainie, wzrost kosztów energii i środków produkcji sytuacja rynkowa nadal nie jest stabilna. Polska podejmuje szereg działań na rzecz zwiększenia przepustowości transportu ukraińskiego zboża przez polskie granice. Ze względu na sąsiedztwo z Ukrainą obserwowana jest, głównie lokalnie, presja na ceny. Wobec powyższego Polska wnioskuje na forum UE o monitorowanie wwozu ukraińskiego zboża na teren UE i jego tranzytu przez kraje UE, ze szczególnym uwzględnieniem Polski jako kraju przygranicznego. Rozwiązanie problemu tranzytu przez Polskę zboża z Ukrainy jest nie tylko w polskiej gestii, ale przede wszystkim administracji unijnej i amerykańskiej.

Jakie działania są podejmowane dla zapewnienia bezpieczeństwa żywnościowego i wzmocnienia odporności systemów żywnościowych UE?

Zaopatrzenie w żywność nie jest też zagrożone na poziomie UE, gdyż posiada ona duże nadwyżki produktów rolnych i żywnościowych, co jest wynikiem efektywności unijnego rolnictwa i Wspólnej Polityki Rolnej.

Bezpieczeństwo żywnościowe i produkcja rolna są głównym celem Wspólnej Polityki Rolnej, zatem także służby KE analizują sytuację w skali całej Wspólnoty,

jak i rynku światowego pod kątem ewentualnej konieczności podjęcia stosowanych działań. MRiRW aktywnie uczestniczy w dyskusji na forum UE nt. sytuacji rynkowej i zapewniania bezpieczeństwa żywnościowego UE na posiedzeniach Rady Ministrów UE, Specjalnym Komitecie ds. Rolnictwa (SCA) i poszczególnych Komitetach ds. Rynków Rolnych oraz Grupach Ekspertów, postulując niezbędne działania. Wszelkie ewentualne działania interwencyjne na rynku rolnym, w tym instrumenty polityki handlowej, mogą być podjęte przede wszystkim na poziomie UE.

Wszelkie zmiany legislacyjne przenoszące postanowienia dokumentów strategicznych na poziom prawa Unii Europejskiej (w tym strategii „Europejskiego Zielonego Ładu” i strategii „Od pola do stołu”) powinny być poprzedzone dogłębną i rzetelną analizą wpływu, uwzględniającą nie tylko kwestie ochrony środowiska, ale przede wszystkim bezpieczeństwa żywnościowego UE oraz zachowania konkurencyjności unijnego rolnictwa.

W komunikacie Komisji Europejskiej „Zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego i wzmocnienie odporności systemów żywnościowych” opublikowanym 23 marca 2022 r. dokonano analizy wpływu wojny w Ukrainie na bezpieczeństwo żywnościowe w UE i na świecie. Wojna ma bezpośredni wpływ na światowe dostawy żywności (zwłaszcza kukurydzy, oleju słonecznikowego, pszenicy i jęczmienia), na ceny nawozów, a także na ceny energii. W komunikacie opisane są mechanizmy i działania stabilizujące, jakie mogą być podjęte w ramach realizacji poszczególnych polityk unijnych (Wspólnej Polityki Rolnej, Wspólnej Polityki Rybackiej, polityki spójności, w tym programu pomocy żywnościowej). W dokumencie zaznaczono, że w perspektywie długoterminowej znaczenie dla bezpieczeństwa żywnościowego mają: zrównoważone systemy żywnościowe (lepsze wykorzystanie środków do produkcji, w tym nawozów, rolnictwo ekologiczne, ograniczenia marnowania żywności); innowacje, badania naukowe, wykorzystanie nowych technologii oraz zmniejszenie zależności od paliw kopalnianych i importowanych surowców.

Marnotrawstwo żywności to jeden z ważniejszych problemów współczesnego świata. Skala tego zjawiska jest tak duża, że należy je traktować jako problem globalny. Straty i marnowanie żywności występują na każdym etapie łańcucha rolno-żywnościowego, począwszy od produkcji podstawowej (rolnictwo), poprzez magazynowanie, przetwórstwo, transport, dystrybucję, aż po konsumpcję. Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa (Food and Agriculture Organization of the United Nations, FAO) podaje, że na świecie marnuje się rocznie 931 mln ton żywności nadającej się do spożycia, czyli 17% żywności, która dostępna była w 2019 r. dla konsumentów. Marnotrawienie

żywności staje się również coraz poważniejszym problemem w Europie. Według szacunków w Unii Europejskiej marnuje się rocznie 88 mln ton żywności, średnio 173 kg na mieszkańca. Ilość ta stanowi ekwiwalent 20% całej produkcji żywności w UE. Straty z tego tytułu sięgają 143 mld euro rocznie. Ogniwami łańcucha żywnościowego, które w największym stopniu przyczyniają się do marnotrawstwa żywności, są gospodarstwa domowe (47 mln ton) i przetwórstwo spożywcze (17 mln ton). Te dwa ogniwa łącznie odpowiedzialne są za 72% strat i marnowania żywności w UE. Pozostałe 28% marnowanej żywności pochodzi z gastronomii (12%), produkcji podstawowej (11%) oraz handlu hurtowego i detalicznego (5%).

W Polsce, na podstawie badań przeprowadzonych w ramach projektu pn. „Opracowanie systemu monitorowania marnowanej żywności i efektywnego programu racjonalizacji strat i ograniczania marnotrawstwa żywności” (PROM) prowadzonego przez KOWR, oszacowano straty i marnotrawstwo na poziomie 4,84 mln ton żywności rocznie. Najwięcej, bo aż 60% wyrzucanej żywności, pochodzi z gospodarstw domowych, znaczny udział ma też produkcja podstawowa oraz przetwórstwo – po około 15%.

Jaka jest zależność pomiędzy bezpieczeństwem żywnościowym a patriotyzmem konsumenckim?

Pamiętajmy, że szczególnie w tak trudnym czasie jak epidemia koronawirusa i wojna w Ukrainie wielkiego znaczenia nabiera promocja produktów rolno-spożywczych za granicą oraz promocja w kraju świadomych decyzji zakupowych krajowych konsumentów, które wpływają na sytuację ekonomiczno-gospodarczą kraju. KOWR aktywnie wspiera te działania, głównie pod hasłem „Polska smakuje”/”Poland tastes good” oraz promując znak PRODUKT POLSKI.

Rosnący patriotyzm konsumencki, który znajduje odzwierciedlenie w nabywaniu rodzimych towarów, buduje silną markę polskiej żywności, wspiera krajowych producentów rolnych oraz przedsiębiorstwa, zwiększa sprzedaż polskiej żywności oraz wspiera funkcjonowanie polskiej gospodarki, w tym krajowego rolnictwa i przemysłu rolno-spożywczego, zapewniającego nam bezpieczeństwo żywnościowe. Przekłada się także m.in. na: utrzymanie i tworzenie nowych miejsc pracy, zwiększanie wpływów podatkowych do budżetu państwa i budżetów samorządowych, rozwój rodzimych przedsiębiorstw czy pozyskiwanie środków na inwestycje, oświatę, służbę zdrowia oraz obronność.

Dziękuję za rozmowę.

PROMUJEMY POLSKIE BORÓWKI

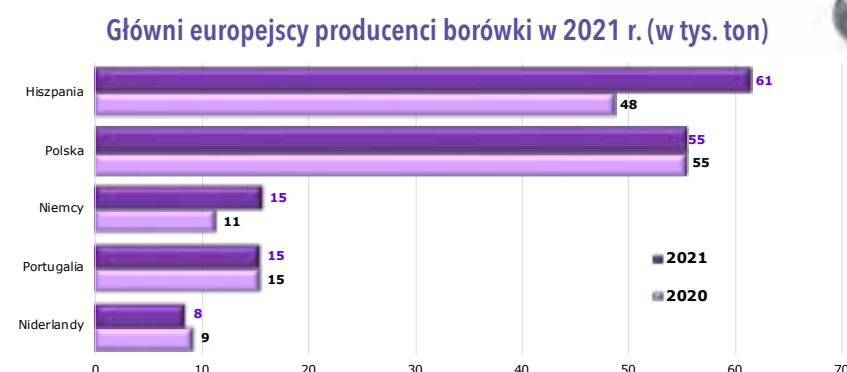
Rosnąca świadomość konsumentów powoduje, że w ostatnich latach obserwowane są zmiany preferencji żywieniowych w kierunku nabywania produktów naturalnych, prozdrowotnych, ekologicznych o wysokiej jakości. Do tej grupy produktów niewątpliwie należą borówki. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa działa na rzecz promowania polskich superowoców.

Borówki to owoce globalne – uprawiane w różnych krajach i na różnych kontynentach, mogą być oferowane przez cały rok. Charakteryzują się znakomitą smakiem, wartościami odżywczymi i zdrowotnymi, przez co zyskały miano superfood.

Borówki w Polsce spożywane są głównie na surowo, jako owoce deserowe, ale stanowią również doskonały surowiec do produkcji mrożonek, dżemów oraz soków. Wyzwaniem dla krajowego przetwórstwa borówek jest rosnący eksport spowodowany rosnącym popytem zagranicznym. Jest to spowodowane relatywnie wysokimi, w stosunku do innych gatunków owoców, kosztami założenia i prowadzenia plantacji.

Owoce są źródłem cennych dla zdrowia związków zwanych fitaminami, które podobnie jak witaminy, nie są syntetyzowane przez organizm człowieka i muszą być dostarczane z pożywieniem. Borówki są najbogatszym źródłem przeciwutleniaczy wśród owoców i warzyw. Lecznice właściwości tych owoców

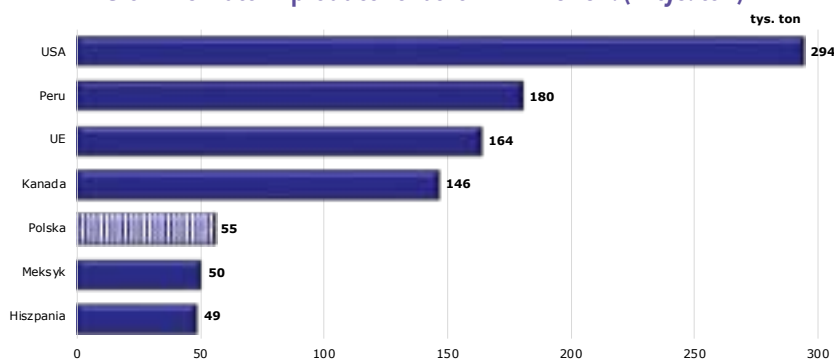
Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych EUROSTAT.

zaczęto doceniać dopiero w XX wieku. Borówka pozytywnie wpływa na pamięć, działa wspomagająco w zapobieganiu nadciśnieniu i nowotworom, a także sprzyja utrzymaniu dobrego wzroku i młodego wyglądu skóry. Zawarte w borówkach antyoksydanty mają istotny wpływ na powstrzymywanie procesów starzenia. Spożycie borówek wspomaga profilaktykę i terapię wszystkich chorób cywilizacyjnych. Borówki zawierają witaminy C, A, B1, B2 i PP, są również źródłem żelaza, fosforu i wapnia, mają dużo pektyn, a ich wartość

energetyczna jest niewielka – 100 g owoców zawiera tylko 61 kalorii.

Na świecie produkcja borówki skoncentrowana jest przede wszystkim w Ameryce Północnej i Południowej oraz w Europie. Według dostępnych danych FAO, w 2020 r. największymi globalnymi producentami borówki były: Stany Zjednoczone (294 tys. ton), Peru (180 tys. ton), Kanada (146 tys. ton), Polska (55 tys. ton), Meksyk (50 tys. ton) i Hiszpania (49 tys. ton).

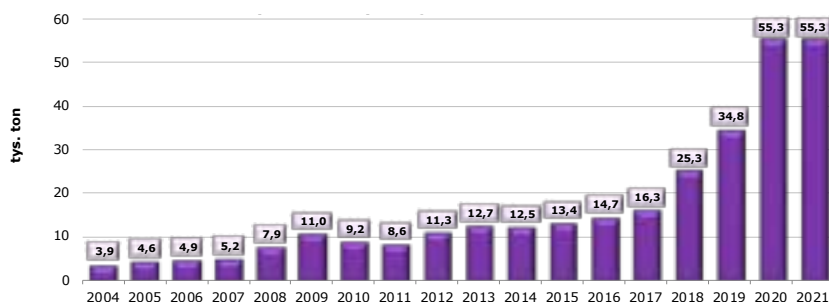
Główni światowi producenci borówki w 2020 r. (w tys. ton)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych FAO.

W Unii Europejskiej (według danych Eurostat za 2021 r.), największymi producentami borówki były Hiszpania oraz Polska, której udział w unijnych zbiorach wyniósł 34%. Znaczący udział krajowej produkcji borówki w zbiorach unijnych wynika z dużego wzrostu areálu uprawy w Polsce, będącego odpowiedzią na coraz większe zainteresowanie ze strony konsumentów krajowych, oraz rosnącego popytu eksportowego. Od wejścia Polski do Unii Europejskiej do roku 2021 powierzchnia uprawy tych owoców zwiększyła się 11-krotnie. Równocześnie zbiory borówki

Zbiory borówki wysokiej w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

wzrosły z blisko 4 tys. ton do ponad 55 tys. ton, a prawie całą produkcję stanowiły owoce deserowe.

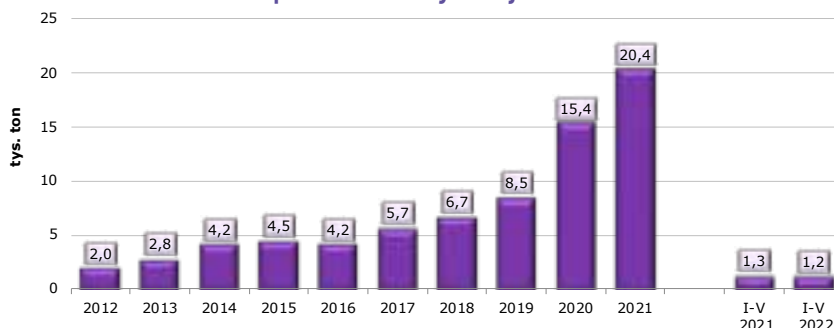
Pomimo że plantacje borówek występują we wszystkich województwach, to ich uprawa charakteryzuje się wyraźną regionalizacją. Największe obszary uprawy są zlokalizowane na terenie województwa mazowieckiego (w 2021 r. – 28% ogólnokrajowej powierzchni uprawy borówek). Do rejonów z dużym arealem uprawy tych owoców należą województwa: lubelskie (z 14% udziałem), łódzkie (z 12%) wielkopolskie (z 8%) i zachodniopomorskie (z 7%).

Rozwijająca się produkcja borówki w Polsce pozwala na systematyczne zwiększanie sprzedaży owoców na rynki zagraniczne. W 2021 r. wyeksportowano z Polski 37% wolumenu produkcji borówki, która znalazła nabywców w 34 krajach. W latach wcześniejszych (2016–2020) udział sprzedaży zagranicznej w wolumenie produkcji tych owoców wahał się od 25 do 35%.

W latach 2012–2021 eksport krajowej borówki wzrósł z 2 tys. ton do 20,4 tys. ton, tj. ponad 10-krotnie. Głównym kierunkiem eksportu borówki wysokiej w 2021 r., podobnie jak w latach poprzednich, były kraje Unii Europejskiej.

W 2021 r. na rynku unijnym Polska sprzedała 68% wolumenu eksportu tych owoców. Głównymi odbiorcami borówek z Polski były Niemcy (7,6 tys. ton, 37% wolumenu eksportu). Borówkę eksportowano również do: Niderlandów (1,6 tys. ton, 8%), Szwecji (1,3 tys. ton, 6%) oraz Łotwy i Danii (po 0,6 tys. ton, po 3%). Głównym kierun-

Eksport borówki wysokiej z Polski*

* kod CN 0810 40 50

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, lata 2021–2022 – dane wstępne.

kiem eksportu poza UE były: Wielka Brytania (4,4 tys. ton, 22%), Białoruś (1 tys. ton, 5%) oraz Norwegia (0,6 tys. ton, 3%).

W okresie styczeń–maj 2022 r. z Polski wyeksportowano 1,2 tys. ton świeżej borówki wobec 1,3 tys. ton w analogicznym okresie poprzedniego roku (o 7% mniej).

Udział eksportu borówki wysokiej w produkcji w Polsce

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Zbiory (w tys. ton)	11,3	12,7	12,5	13,4	14,7	16,3	25,3	34,8	55,3	55,3
Eksport (w tys. ton)	2,0	2,8	4,2	4,5	4,2	5,7	6,7	8,5	15,4	20,4
Udział eksportu w zbiorach (w %)	18	22	33	34	28	35	26	25	28	37

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS i Ministerstwa Finansów, 2021 r. – dane wstępne.

Krajowy popyt na świeże owoce borówki (ze względu na znakomite wartości odżywcze) sprawia, że rośnie również import, który odbywa się głównie z Niderlandów i Hiszpanii. Owoce te dość dobrze się przechowują i znoszą transport. Największy import notowany jest w maju i czerwcu, co jest związane z sezonowością podaży borówki na rynku unijnym. W 2021 r. import borówki świeżej wyniósł 13,3 tys. ton wobec 7,3 tys. ton w 2020 r.

– Wspieramy patriotyzm konsumencki. Budujemy świadomość konsumentów, tak by zawsze wybierali polskie produkty, zawsze polskie owoce i warzywa, tak by rósł udział polskiej żywności w koszyku. Chciałbym, by nasze owoce w decyzjach konsumenckich zawsze wygrywały z egzotycznymi – mówił Marcin Wroński, zastępca dyrektora generalnego KOWR podczas obchodów Dnia Polskiej Borówki.

Do wsparcia rodzimych producentów borówki niezbędne jest m.in. dalsze umacnianie pozycji rynkowej ich produktów, m.in. poprzez podejmowanie odpowiedzialnych decyzji zakupowych przez konsumentów, a także odpowiednie etykietowanie owoców przez producentów, zakłady przetwórcze i dystrybutorów. Istotną jest również promocja krajowych borówek na rynkach zagranicznych i rynku polskim, co aktywnie wspiera Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, a także dywersyfikacja i rozwijanie zasięgu innych kanałów dystrybucji, w tym sprzedaży bezpośredniej, rolniczego handlu detalicznego oraz zakupów online. Dodatkowym atutem jest zamieszczenie na etykiecie informacji PRODUKT POLSKI.

Marzena Trajer
Dyrektor Biura Analiz i Strategii KOWR

KRAJOWY OŚRODEK WSPARCIA ROLNICTWA CZŁONKIEM AEIAR

Ochrona gruntów rolnych i bezpieczeństwo żywnościowe były tematami przewodnimi Zgromadzenia Generalnego AEIAR – Europejskiego Stowarzyszenia Instytucji Rozwoju Obszarów Wiejskich. Tegoroczne czerwcowe spotkanie było okazją do zaprezentowania działalności Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

Europejskie Stowarzyszenie Instytucji Rozwoju Obszarów Wiejskich (Association européenne des institutions d'aménagement rural - AEIAR) zostało założone w 1966 roku i jest jednym z najstarszych stowarzyszeń europejskich, w skład którego wchodzi instytucje z następujących krajów:

Belgia (Service Public de Wallonie, Direction de l'Aménagement Foncier Rural, Vlaamse Landmaatschappij), **Chorwacja** (Agricultural Land Agency - Agencija za poljoprivredno zemljište), **Francja** (Fédération Nationale de Safer, Terres d'Europe - SCAFR), **Litwa** (National Land Service), **Luksemburg** (Office National du Remembrement), **Niemcy** (Bundesverband der gemeinnützigen Landgesellschaften), **Polska** (Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - do 2017 r. roku Agencja Nieruchomości Rolnych), **Węgry** (Hungarian National Rural Network), **Włochy** (Istituto di Servizi per il mercato

agricolo-alimentare). Na Zgromadzeniu Generalnym, które odbyło się w Warszawie 8 czerwca przyjęto nowego członka - Republikę Łotwy, którą reprezentowali przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Łotewskiego Funduszu Ziemi.

Siedzibą AEIAR jest Bruksela, gdzie mieści się również Sekretariat Generalny i gdzie dwa razy do roku odbywają się spotkania grupy roboczej Zarządu. Ponadto, raz w roku odbywa się Zgromadzenie Generalne połączone z Dniami Studyjnymi, na które zaprasza rotacyjnie jeden z krajów członkowskich. W Polsce takie Zgromadzenia miały miejsce w roku 2007, 2015 oraz 8 czerwca 2022 r. Tematem tegorocznego Zgromadzenia Generalnego była „Ochrona gruntów rolnych i bezpieczeństwo żywnościowe”. Podczas konferencji zaprezentowana została działalność KOWR jako instytucji zarządzającej gruntami

Uczestnicy Zgromadzenia Generalnego AEIAR, Warszawa, czerwiec 2022 r.

Od lewej: Jacek Malicki, p.o. zastępca Dyrektora Generalnego KOWR, Michel Baylac, przewodniczący AEIAR (FN SAFER), i Bogdan Podgórski, wiceprzewodniczący AEIAR (KOWR)

wchodzącymi w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa i efekty zagospodarowania Zasobu WRSP od 1992 do 2021 r. Ponadto członkowie dyskutowali o bezpieczeństwie żywnościowym oraz o jednym z najważniejszych czynników produkcji rolnej – ochronie gruntów rolnych.

Celem Stowarzyszenia jest wymiana doświadczeń w zakresie działań związanych z poprawą struktury gospodarstw rolnych, warunków pracy ludności rolniczej i ochrony środowiska. Z dorobku i doświadczenia AEIAR korzysta również Dyrektoriat Generalny ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich, w którego szeregach znajduje się AEIAR jako członek Grupy Doradczej ds. Rozwoju Wsi.

Członkostwo w Stowarzyszeniu daje dostęp do wiedzy, jest szansą na wymianę doświadczeń i platformą dla zbudowania wspólnej linii rozwoju wszystkich Instytucji, które są w nim zrzeszone. W każdym kraju specyfika funkcjonowania instytucji jest inna, niemniej jednak wszyscy stoimy przed tymi samymi wyzwaniami – obrót gruntami rolnymi, ochrona gruntów rolnych, poprawa struktury agrarnej, ale i tematy szersze jak następstwo pokoleń w obejmowaniu gospodarstw rolnych czy generacje młodych rolników – powiedział Bogdan Podgórski, wiceprzewodniczący AEIAR.

Ochrona gruntów rolnych to temat bardzo istotny i ważny. Cały czas zauważalny jest ubytek powierzchni areалу gruntów przeznaczonych na cele rolnicze i wykorzystywanych do produkcji rolnej. Każde z państw ma własne ustawodawstwo krajowe, które reguluje obrót nieruchomościami rolnymi, ale dostrzegamy wspólne zagrożenia (zalesianie, rekreacja, urbanizacja). Na forum Stowarzyszenia dysku-

Uczestnicy Zgromadzenia Generalnego w trakcie obrad, Warszawa, czerwiec 2022 r.

tujemy o możliwych rozwiązaniach, w tym legislacyjnych. Na tegorocznym posiedzeniu w dyskusji na temat ochrony gruntów rolnych i zdrowia gleb udział wziął przedstawiciel Komisji Europejskiej. To bardzo ważne, ponieważ KE pracuje nad dokumentem programowym, który w przyszłości miałby być transponowany do ustawodawstw krajowych – dodał Podgórski.

Agencja Nieruchomości Rolnych była aktywnym członkiem AEIAR od 2003 r. i systematycznie uczestniczyła w zgromadzeniach generalnych, wyjazdach studyjnych i spotkaniach grup roboczych, na których odbywały się prace nad rozwojem struktury agrarnej i zrównoważoną siecią obszarów wiejskich, a także nad propozycją rozwiązań legislacyjnych, dotyczących rynku ziemi rolnej, wspólnych dla krajów członkowskich. Od 2017 r. KOWR kontynuuje te działania.

Karolina Gawel

Rzecznik Prasowy Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa

ZAGOSPODAROWANIE POLSKIEJ ZIEMI WCIĄŻ TRWA

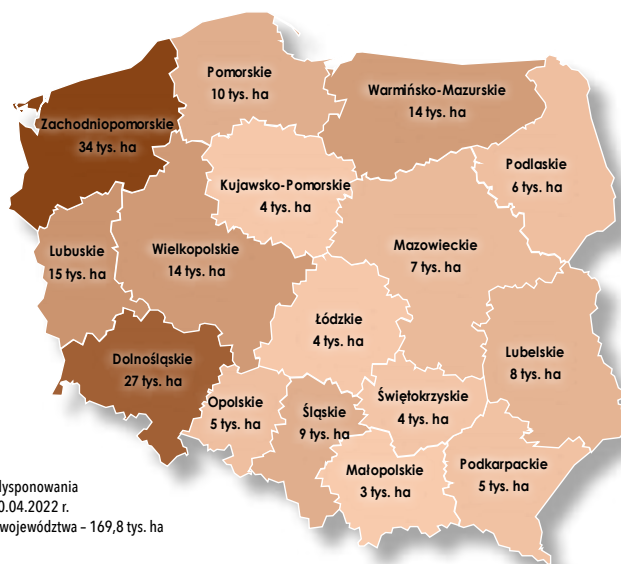
Do kluczowych zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa należy gospodarowanie nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa. Według danych na 30 kwietnia br. do rozdysponowania pozostało około 170 tys. ha.

W momencie przejmowania gruntów do Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa w dniu 1 stycznia 1992 r. ich powierzchnia wynosiła 4,75 mln ha. Dziś do rozdysponowania (wg stanu na 30 kwietnia 2022 r.) w ogólnej powierzchni gruntów Zasobu pozostało tylko 169,8 tys. ha.

Szacunkowa ocena przydatności tych gruntów do różnych celów (wg stanu na 31 grudnia 2021 r.) dokonana w Oddziałach Terenowych wykazała, że ok. 74% gruntów może być sprzedana lub wdzierżawiona kontrahentom KOWR na cele związane z produkcją rolną, z tym że większość z tych gruntów jest o niskiej przydatności rolniczej i znacznym rozdrobieniu. Kolejne grunty – ok. 16% – określono jako kwalifikujące się do wykorzystania w celach nierolniczych, np. pod zalesienia i budownictwo, a także na cele rekreacji i związane z ochroną przyrody. Dla pozostałych 10% gruntów nie zdefiniowano możliwych kierunków ewentualnego przeznaczenia.

Znaczna część tych gruntów charakteryzuje się dużym rozdrobieniem. Zajmuje około 380 tys. działek. Oprócz tego rozdrobienia znaczna ich część odznacza się innymi niekorzystnymi cechami, np.: nieuregulowanymi stosunkami wodnymi, zakamienieniem, położeniem na skarpach, urwiskach czy też między wałami przeciwpowodziowymi. Na koniec ubiegłego roku średnia powierzchnia działki nierozdysponowanej wyniosła 0,47 ha. W poszczególnych oddziałach terenowych KOWR średnia powierzchnia waha się od 0,2 ha w południowo-wschodniej i centralnej Polsce do 0,9 ha w części północnej, południowej i zachodniej.

Spośród ok. 380 tys. działek pozostających do rozdysponowania największy udział, tj. 65%, działki z byłego Państwowego Funduszu Ziemi, następnie po zlikwidowanych państwowych przedsiębiorstwach gospodarki rolnej – 25,8%. Ma to swoje konsekwencje, gdyż działki pochodzące z PFZ położone są często w znacznej odległości od pozostałych

gruntów Zasobu. Są to działki śródpolne i śródleśne. Po 30 latach procesu rozdysponowania (sprzedaży i wdzierżawiania) najbardziej atrakcyjne rolniczo grunty zostały zagospodarowane. Przy obecnych technologiach uprawy preferowane są działki większe obszarowo.

Gospodarowanie Zasobem WRSP to proces bardzo złożony. Odbywa się na kilkuset tysiącach działek, na terenie całego kraju, gdzie występuje duże zróżnicowanie regionalne. Każda nieruchomość to oddzielny przypadek, którym zajmuje się KOWR. Ich niekorzystna charakterystyka wymaga poniesienia znacznych nakładów pracy i kosztów.

Biorąc pod uwagę wymienione wyżej czynniki oraz coraz mniejszą przydatność tych gruntów dla celów rolniczych, wyniki ich zagospodarowania należy uznać za dobre. Potwierdzają to także liczby. Średnioroczny wynik zagospodarowania gruntów nierozdysponowanych w latach 2016–2020 jest o prawie 1000 ha lepszy niż w latach 2008–2015.

Wojciech Adamczyk

Główny Specjalista

Wydział Medialny

Biuro Dyrektora Generalnego KOWR

ORGANIZACJA PRODUKCJI WYROBÓW WINIARSKICH W POLSCE

Prawodawstwo unijne nie obejmuje organizacji produkcji wyrobów winiarskich (z wyjątkiem wina), a każdy kraj członkowski ustala swoje własne przepisy prawne w ramach tego sektora.

W dniu 7 marca 2022 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o wyrobach winiarskich (Dz. U. z 2022 r., poz. 24), na podstawie których Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) realizuje mechanizm „Prowadzenie rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich”. Celem tego mechanizmu jest monitorowanie produkcji wyrobów winiarskich w Polsce.

KRAJOWY OŚRODEK WSPARCIA ROLNICTWA:

- prowadzi rejestr przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich (zwaną dalej „rejestrem”);
- gromadzi dane o zapasach wina od przedsiębiorców wpisanych do rejestru będących producentami wina, a także tych, którzy rozlewają wino, którego nie wyrobili;
- nadaje kody podmiotom butelkującym wina, producentom, importerom oraz dostawcom wpisanym do rejestru przedsiębiorców (zgodnie z obowiązującym prawem Unii Europejskiej) oraz prowadzi wykaz kodów.

Działalność gospodarcza w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich oznacza:

- wyrób wyrobów winiarskich, w tym ich rozlew przez tego samego przedsiębiorcę, który je wyrobił, lub
- rozlew wyrobów winiarskich przez przedsiębiorcę, który ich nie wyrobił.

UZYSKANIE WPISU DO REJESTRU

Działalność gospodarcza w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich jest działalnością regulowaną, o której mowa w przepisach ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców, i **wymaga uzyskania wpisu do rejestru** prowadzonego przez Dyrektora Generalnego KOWR.

Obowiązkowi wpisu do rejestru nie podlega działalność gospodarcza w zakresie:

- wyrobu wina przez drobnego producenta wina z upraw własnych, który wyrabia w danym roku winiarskim mniej niż 1000 hektolitrów wina;

- rozlewu wyrobów winiarskich wprowadzanych do obrotu w opakowaniach zbiorczych, takich jak beczki lub kegi, w miejscu sprzedaży detalicznej tych wyrobów.

Wpis do rejestru nie dotyczy wyrobu wyrobów winiarskich wyrobionych domowym sposobem na własny użytek i które nie są przeznaczone do wprowadzenia do obrotu.

W celu uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorca zobowiązany jest spełnić warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, zgromadzić dokumenty potwierdzające spełnienie tych warunków i złożyć w Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa **Wniosek o wpis/zmianę wpisu do rejestru przedsiębiorców wykonujących działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich.**

Polska ma warunki, aby stać się czołowym producentem fermentowanych napojów winiarskich w Europie, wytwarza bowiem najwięcej surowców stosowanych do wyrobu fermentowanych napojów winiarskich.

Wpis do rejestru działalności regulowanej podlega opłacie skarbowej, która zgodnie z załącznikiem do ustawy z dnia 16 listopada 2006 r. o opłacie skarbowej wynosi – od dokonania wpisu do rejestru podmiotu wykonującego działalność – w zakresie:

- **wyrobu wyrobów winiarskich** (w tym rozlewu wyprodukowanych wyrobów winiarskich) – **616 zł**,
- **rozlewu wyrobów winiarskich wyprodukowanych przez innego przedsiębiorcę** (tzw. rozlew usługowy) – **616 zł**.

Jeżeli treścią wpisu jest więcej niż jeden rodzaj działalności, wówczas opłatę skarbową pobiera się od każdego z nich.

Przedsiębiorca dołącza do wniosku dowód uiszczenia opłaty skarbowej za wpis.

Potwierdzeniem wpisu do rejestru jest zaświadczenie wydane przez Dyrektora Generalnego KOWR.

Wielkość produkcji fermentowanych napojów winiarskich

UNIA
EUROPEJSKA

25 mln hl rocznie

POLSKA

1,1–1,2 mln hl rocznie

0,7–0,8 mln hl
cydru

80 tys. hl
miodów pitnych

Polska jest liderem w produkcji

WARUNKI UZYSKANIA WPISU I WYKONYWANIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ W ZAKRESIE WYROBU LUB ROZLEWU WYROBÓW WINIARSKICH

Przedsiębiorca ubiegający się o wpis do rejestru oraz wykonujący działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich musi spełniać szereg warunków, a w szczególności:

- opracować w formie pisemnej i wdrożyć system kontroli wewnętrznej wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich;
- posiadać plan obiektów budowlanych przeznaczonych do wykonywania działalności gospodarczej;
- wyznaczyć osobę odpowiedzialną za kontrolę jakości wyrobów winiarskich;
- posiadać zaświadczenia właściwych organów potwierdzające spełnienie przez obiekty budowlane i urządzenia techniczne przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej wymagań określonych w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, sanitarnych i o ochronie środowiska;
- posiadać tytuł prawny do obiektów budowlanych, w których prowadzona jest działalność gospodarcza;
- być nieskazanym prawomocnym wyrokiem sądu za przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów, mieniu, obrotowi gospodarczemu, obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi lub za przestępstwo skarbowe;
- nie zalegać z należnościami wobec Skarbu Państwa, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Spełnienie warunków w zakresie posiadania planu obiektów budowlanych przeznaczonych do wykonywania działalności gospodarczej oraz posiadania zaświadczeń właściwych organów potwierdzających spełnianie przez obiekty budowlane i urządzenia techniczne przeznaczone do wykonywania działalności gospodarczej wymagań określonych w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, sanitarnych i o ochronie środowiska **nie jest wymagane do dokonania wpisu do rejestru przez przedsiębiorców,**

którzy w danym roku kalendarzowym wyrabiają łącznie nie więcej niż 1000 hl:

- wina owocowego jakościowego, cydru jakościowego, perry jakościowego, cydru lodowego, perry lodowego, cydru lub perry z owoców uzyskanych z własnych drzew lub krzewów owocowych, jeśli ilość wyrobionych napojów wynosi nie więcej niż 100 hl przypadających proporcjonalnie na posiadany 1 ha gruntu rolnego, oraz posiadają tytuł prawny do co najmniej 0,5 ha gruntu rolnego obsadzonego tymi drzewami lub krzewami owocowymi;
- miodu pitnego jakościowego z miodu uzyskanego z własnej pasieki, przy czym ilość wyrobionego miodu pitnego jakościowego nie może być większa niż 20 litrów na każdy posiadany pień pszczeni, oraz prowadzą pasiekę powyżej 10 pni pszczelich i są wpisani do rejestru prowadzonego przez powiatowego lekarza weterynarii.

OBOWIĄZEK ZGŁOSZENIA ZMIAN

W przypadku zmiany objętych wpisem do rejestru przedsiębiorca zobowiązany jest przekazać do Dyrektora Generalnego KOWR aktualizację **Wniosku o wpis/zmianę wpisu**, zawierającą informację o zmianach, **w terminie 14 dni od dnia zaistnienia tych zmian.**

DEKLARACJA SKŁADANA PRZEZ PRZEDSIĘBIORCĘ

Przedsiębiorca wpisany do rejestru będący producentem wina, a także inny niż producent wina, **dokonujący wyłącznie rozlewu wina, którego nie wyrobił**, jest zobowiązany przekazywać **do 31 sierpnia każdego roku**, do Dyrektora Generalnego KOWR, Deklarację o zapasach win i moszczów winogronowych posiadanych na dzień 31 lipca poprzedniego roku winiarskiego.

ZAKAZ WYKONYWANIA DZIAŁALNOŚCI

W przypadku gdy:

- przedsiębiorca naruszył warunki wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów wi-

- niarskich i nie usunął ich w terminie wyznaczonym przez Dyrektora Generalnego KOWR,
- złożył oświadczenie o spełnieniu warunków do wykonywania działalności gospodarczej zawarte we wniosku o wpis do rejestru niezgodnie ze stanem faktycznym,
  - właściwy dla podatnika naczelnik urzędu skarbowego cofnął ostateczną decyzją zezwolenie na prowadzenie składu podatkowego,

Dyrektor Generalny KOWR zakazuje, w drodze decyzji, wykonywania przez przedsiębiorcę działalności gospodarczej w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich.

Przedsiębiorca, wobec którego wydano decyzję o zakazie wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, może uzyskać wpis do rejestru w tym samym zakresie działalności gospodarczej nie wcześniej niż po upływie 3 lat od dnia wydania tej decyzji. Ma to zastosowanie także wobec przedsiębiorcy, który wykonywał działalność gospodarczą bez wpisu do rejestru.

INFORMOWANIE O ZAKOŃCZENIU LUB ZAWIESZENIU DZIAŁALNOŚCI

W przypadku gdy przedsiębiorca wpisany do rejestru zakończył lub zawiesił działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, jest zobowiązany poinformować o tym fakcie Dyrektora Generalnego KOWR, składając **Zawiadomienie o zakończeniu lub zawieszeniu działalności**.

Zawiadomienie (...) należy złożyć **w terminie 14 dni od dnia zakończenia lub zawieszenia działalności gospodarczej** w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich.

NADAWANIE KODÓW PRZEDSIĘBIORCOM

Etykietowanie i prezentacja produktów, o których mowa w załączniku VII część II pkt 1-11, 13, 15 i 16 rozporządzenia nr 1308/2013, wprowadzanych do obrotu w Unii Europejskiej lub przeznaczonych na wywóz poza Unię, obejmuje m.in. wskazanie:

- podmiotu dokonującego butelkowania lub – w przypadku wina musującego, wina musującego gazowanego, gatunkowego wina musującego lub aromatycznego gatunkowego wina musującego – nazwy producenta lub dostawcy;
- importera – w przypadku win importowanych.

Oznaczenia umieszczone na etykiecie – odnoszące się do nazwy i adresu podmiotu butelkującego, nazwy i adresu producenta lub dostawcy, nazwy i adresu importera – mogą być łączone, jeśli dotyczą tej samej osoby fizycznej lub prawnej.

Jedno z tych oznaczeń może zostać zastąpione kodem nadanym przez Dyrektora Generalnego KOWR.

O nadanie kodu może się ubiegać podmiot butelkujący wino, producent wina, dostawca wina oraz importer wina wpisany do rejestru przedsiębiorców prowadzonego przez Dyrektora Generalnego KOWR, wykonujący działalność w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich.

Aby uzyskać kod, przedsiębiorca wpisany do rejestru przedsiębiorców jest zobowiązany złożyć do Dyrektora Generalnego KOWR **Wniosek o nadanie kodu**. Nadanie kodu Dyrektor Generalny KOWR potwierdza, wydając stosowne zaświadczenie.

KONTROLA PRZEDSIĘBIORCY

Każdy przedsiębiorca prowadzący działalność gospodarczą w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, wpisany do rejestru prowadzonego przez Dyrektora Generalnego KOWR, podlega kontroli w trybie i na zasadach określonych przepisami ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców.

Przeprowadzana przez KOWR kontrola ma na celu:

- potwierdzenie spełniania warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich;
- potwierdzenie zgodności wykonywanej działalności gospodarczej z zakresem wpisu w rejestrze;
- potwierdzenie poprawności sporządzenia oraz zgodności ze stanem faktycznym informacji, oświadczeń i danych zawartych we wniosku o wpis oraz w deklaracji o zapasach win oraz moszczów.

PRZEPISY KARNE

Przypadki, w których przedsiębiorcy wpisani do rejestru podlegają karom grzywny, określają przepisy art. 40-43 ustawy z dnia 2 grudnia 2021 r. o wyrobach winiarskich.

ZOBOWIĄZANIA UCZESTNIKÓW MECHANIZMU

Wszyscy uczestnicy mechanizmu są zobowiązani do:

- a) poddania się wszelkim kontrolom i czynnościom sprawdzającym przeprowadzanym przez KOWR oraz inne upoważnione instytucje;
- b) okazywania na żądanie kontrolującego dokumentów potwierdzających spełnienie warunków wymaganych prawem do wykonywania działalności gospodarczej w zakresie wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich, udzielania ustnych lub pisemnych wyjaśnień, okazywania dokumentów lub innych nośników informacji oraz udostępniania danych mających związek z przedmiotem kontroli;
- c) przechowywania wszystkich dokumentów niezbędnych do wykazania spełnienia warunków, wymaganych prawem do wykonywania działalności regulowanej, przez 5 lat (liczonych po zakończeniu roku kalendarzowego, w którym zostały wytworzone).

Agnieszka Idziak

Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

Anna Taberska

Główny Specjalista

Wydział Monitorowania Rynków Rolnych
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

MONITOROWANIE RYNKU KONOPI WŁÓKNISTYCH ORAZ RYNKU MAKU W ŚWIETLE NOWYCH PRZEPISÓW

W ostatnich latach znacząco wzrasta zainteresowanie uprawą konopi włóknistych, głównie ze względu na duże zapotrzebowanie na ten surowiec. Kolejnym perspektywnym rynkiem w naszym kraju z uwagi na szerokie zastosowanie surowca jest rynek maku.

Warunki klimatyczne w naszym kraju są odpowiednie do prowadzenia uprawy konopi włóknistych, jednak aby uzyskać zadowalające plony, uprawa powinna być prowadzona na glebach co najmniej dobrych i średnio przydatnych rolniczo.

strzów, prezydentów miast) do Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Oznacza to, że dyrektorzy Oddziałów Terenowych KOWR od dnia wejścia w życie nowych przepisów prowadzą rejestry podmiotów uprawiających mak lub konopie włókniste, a także podmiotów skupujących te surowce. Ważna infor-

Konopie włókniste, zwane także przemysłowymi, to roślina wszechstronna, z której pozyskuje się kwiatostany, nasiona i łodygi, które mogą być wykorzystywane w różnych gałęziach przemysłu. Ponadto uprawa tej rośliny nie wymaga szczególnych warunków glebowych czy hydrologicznych, co powoduje, że może być uprawiana na niemal każdym gruncie.

Mak to natomiast roślina o dużych wymaganiach glebowych. Do jego uprawy odpowiednie są gleby żyzne, próchniczne, średniociężkie o odczynie obojętnym do słabo zasadowego.

W dniu 7 maja 2022 r. weszły w życie przepisy ustawy z dnia 24 marca 2022 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 764), na mocy których KOWR realizuje dwa mechanizmy: „Monitorowanie rynku konopi włóknistych” i „Monitorowanie rynku maku”. Podstawowym ich celem jest wsparcie rozwoju upraw konopi włóknistych i maku z uwzględnieniem celu nadrzędnego, jakim jest przeciwdziałanie narkomanii.

Zmiana regulacji prawnych spowodowała szereg zmian zarówno dla producentów maku i konopi włóknistych, jak i dla podmiotów skupujących. Przede wszystkim przeniesiony został obowiązek monitorowania tych upraw z wójtów (burmi-

macja dla producentów jest taka, iż wydane dotychczas przez marszałków województwa zezwolenia zachowują ważność na okres na jaki zostały wydane, nie dłużej jednak niż do 31 grudnia 2022 r. Ponadto producenci oraz podmioty skupujące obecnie mogą liczyć na szybki wpis do rejestru maku lub konopi włóknistych. Wpis taki ma charakter jednorazowy, a tym samym zniesiony został obowiązek uzyskiwania corocznego zezwolenia na uprawę tych roślin. Jednocześnie zniesiona została coroczna rejonizacja uprawy maku i konopi włóknistych w drodze uchwał sejmików województw, rozszerzono listę potrzeb i celów, na jakie mogą być uprawiane konopie włókniste (teraz uprawa może być prowadzona na potrzeby włókiennicze, chemiczne, celulozowo-papiernicze,

kosmetyczne, farmaceutyczne, energetyczne, nasiennictwa i naukowo-badawcze, w celu hodowli odmian konopi włóknistych, rekultywacji i remediacji gruntów, na cele spożywcze, weterynaryjne, paszowe, pszczelarskie, nawozowe i izolacyjne, na potrzeby produkcji materiałów kompozytowych, materiałów budowlanych i naturalnych środków ochrony roślin), a także wprowadzono możliwość uprawy na potrzeby własne maku niskomorfinowego - na cele spożywcze i konopi włóknistych na cele spożywcze, weterynaryjne, paszowe, pszczelarskie, nawozowe i izolacyjne, w celu rekultywacji

budowlanych i naturalnych środków ochrony roślin, na określonym obszarze (do 1 ha rocznie).

Na dzień 30 czerwca 2022 r. w KOWR było zarejestrowanych 302 producentów konopi włóknistych i 11 podmiotów skupujących, natomiast w ramach upraw maku wpis uzyskało 10 producentów maku.

Jak wynika z powyższych danych, uprawy konopi włóknistych oraz maku występują głównie w województwach: mazowieckim, dolnośląskim, lubelskim oraz wielkopolskim.

Mak to popularna roślina o wszechstronnym wykorzystaniu. Powszechnie używany jest w tradycyjnej polskiej kuchni, docenić należy też jego prozdrowotne właściwości. To jednak roślina o dużych wymaganiach glebowych. Do jego uprawy odpowiednie są gleby żyzne, próchniczne, średnio ciężkie o odczynie obojętnym do słabo zasadowego.

i remediacji gruntów oraz na potrzeby włókiennicze, energetyczne, produkcji materiałów kompozytowych, materiałów

Producenci wpisani do rejestru konopi włóknistych oraz rejestru maku (wg OT KOWR) - stan na 30.06.2022

Oddział Terenowy KOWR	Liczba producentów wpisanych do rejestru konopi włóknistych	Liczba producentów wpisanych do rejestru maku
Białystok	17	0
Bydgoszcz	11	0
Pruszcz Gdański	14	0
Gorzów Wielkopolski	5	0
Częstochowa	19	0
Kielce	11	0
Koszalin	8	0
Kraków	13	0
Łódź	13	0
Lublin	35	2
Olsztyn	14	0
Opole	5	0
Poznań	34	1
Rzeszów	19	0
Szczecin	4	1
Warszawa	45	1
Wrocław	35	5
Razem	302	10

Producenci oraz podmioty skupujące będą podlegać kontrolom przeprowadzanym przez KOWR. Nowe przepisy przewidują, że kontrole muszą być wykonywane co najmniej u 10% producentów maku i producentów konopi włóknistych w danym roku zbiorów oraz u 10% podmiotów skupujących, z zastrzeżeniem że nie mogą być przeprowadzane częściej niż co 3 lata.

Monika Koźlakiewicz

Zastępca Dyrektora
Departament Interwencji Rynkowych KOWR

FUNDUSZE PROMOCJI PRODUKTÓW ROLNO-SPOŻYWCZYCH

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa realizuje zadania wynikające z polityki państwa, w szczególności w zakresie wdrażania i stosowania instrumentów wsparcia rolnictwa, aktywnej polityki rolnej oraz rozwoju obszarów wiejskich, do których należy m. in. obsługa funduszy promocji produktów rolno-spożywczych.

Na mocy ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych¹ utworzono 10 odrębnych funduszy promocji, reprezentujących poszczególne branże sektora rolno-spożywczego:

- Fundusz Promocji Mleka (FPM),
- Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego (FPMWp),
- Fundusz Promocji Mięsa Wołowego (FPMWł),
- Fundusz Promocji Mięsa Końskiego (FPMK),
- Fundusz Promocji Mięsa Owczego (FPMO),
- Fundusz Promocji Ziarna Zbóż i Przetworów Zbożowych (FPZZiPZ),
- Fundusz Promocji Owoców i Warzyw (FPOiW),
- Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego (FPMd),
- Fundusz Promocji Ryb (FPR),
- Fundusz Promocji Roślin Oleistych (FPRO) – wprowadzony z dniem 1 sierpnia 2019 r.

Do zadań Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa należy wyłącznie systemowe pobieranie i gromadzenie środków, obsługa formalno-prawna oraz finansowo-księgową, a finansowanie zadań w tym zakresie realizowane jest wyłącznie ze

środków funduszy promocji (3,5% wysokości wpływów na fundusze).

KTO MOŻE UBIEGAĆ SIĘ O ŚRODKI FUNDUSZY PROMOCJI?

O środki funduszy promocji mogą się ubiegać²:

- 1) ogólnokrajowe organizacje zrzeszające producentów rolnych lub przetwórców produktów rolno-spożywczych mających miejsce zamieszkania albo siedzibę na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) ogólnokrajowe organizacje branżowe lub międzybranżowe zrzeszające producentów lub przetwórców produktów rolno-spożywczych, inne niż organizacje określone w pkt 1, jeżeli ich cele statutowe są zgodne z celami funduszy promocji.

CEL FUNDUSZY PROMOCJI

Fundusze promocji zostały utworzone w celu wspierania marketingu rolnego, wzrostu spożycia i promocji produktów rolno-spożywczych.

Do zadań realizowanych w ramach funduszy należą m.in.: finansowanie i/lub współfinansowanie kampanii informacyjnych i promocyjnych, wspieranie

mleka lub przetworów mlecznych,

świń, mięsa wieprzowego lub jego przetworów,

bydła, mięsa wołowego lub przetworów z tego mięsa,

koni, mięsa końskiego lub przetworów z tego mięsa,

owiec, mięsa owczego lub przetworów z tego mięsa,

zbóż lub przetworów zbożowych,

owoców lub warzyw lub ich przetworów,

drobiu, mięsa drobiowego lub jego przetworów,

ryb lub ich przetworów,

roślin oleistych, przetworów nasion oleistych lub produktów pszczelich;

1. Dz. U. z 2021 r. poz. 1496.

2. Art. 9 ust. 2 ustawy Dz. U. z 2021 r. poz. 1496.

udziału w wystawach i targach, prowadzenie badań naukowych, badań rynkowych i prac rozwojowych w zakresie poprawy jakości produktów spożywczych oraz szkoleń dla producentów i przetwórców, a także wspieranie krajowych organizacji branżowych, w tym ich przedstawicieli biorących udział w pracach specjalistycznych stałych i roboczych komitetów organizacji międzynarodowych lub będących członkami statutowych organów tych organizacji, zajmujących się problemami danego rynku.

Środki finansowe funduszy promocji mogą być przeznaczone również na sfinansowanie tzw. wkładu własnego organizacji branżowych, wymaganego przy wdrażaniu działań lub programów promocyjnych lub informacyjnych z udziałem środków unijnych, realizowanych w ramach mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej. Takie wydatkowanie środków finansowych przyczynia się do zwiększenia efektów działań informacyjnych i promocyjnych.

Uwaga! Zadania realizowane w ramach funduszy promocji nie mogą promować konkretnych producentów, marek czy też konkretnych produktów branży rolno-spożywczej.

KOMISJE ZARZĄDZAJĄCE

Każdy fundusz promocji jest zarządzany przez komisję zarządzającą składającą się z 9 członków (w skład których wchodzi 5 przedstawicieli producentów, 3 przedstawicieli przetwórców oraz 1 przedstawiciel izb rolniczych).

Komisje są powołane do zarządzania funduszami i podejmowania decyzji o sposobie wydatkowania dostępnych środków. Każda z Komisji Zarządzających autonomicznie podejmuje decyzje o zadaniach planowanych do realizacji i finansowania / współfinansowania ze środków danego funduszu promocji, mając na względzie m.in. sytuację rynkową w danej branży, a w ostatnich latach trudności związane z chorobami zakaźnymi (pandemia COVID-19, ASF, grypa ptaków), wojną w Ukrainie czy wysokimi kosztami produkcji rolnej.

Do zadań komisji zarządzających należy:

- 1) reprezentowanie interesów branż, których dotyczą fundusze promocji, wobec ministra właściwego do spraw rynków rolnych, innych organów administracji publicznej oraz Dyrektora Generalnego Krajowego Ośrodka w zakresie zarządzania funduszem promocji właściwym dla danej branży;
- 2) ustalanie zasad gospodarowania środkami finansowymi danego funduszu promocji;
- 3) ustalenie planu finansowego danego funduszu promocji w zakresie realizacji celów;
- 4) sporządzenie sprawozdania rzeczowego danego funduszu promocji;
- 5) uchwalenie regulaminu danej komisji;
- 6) opracowywanie strategii promocji dla branż, których dotyczą fundusze promocji.

WPLATY

Źródłami finansowania funduszy są głównie wpłaty dokonywane przez zobowiązane podmioty z poszczególnych branż w wysokości **0,001 zł** od każdego skupionego litra mleka na FPM, **0,1%** wartości netto na FPMWp, FPMWl, FPMK, FPMO, FPZZiPZ, FPOiW, FPMd, FPR, **0,2%** wartości netto na FPRO. Dodatkowym źródłem zasilania funduszy są odsetki bankowe naliczane od środków pieniężnych gromadzonych na rachunkach bieżących funduszy oraz odsetki od należności i koszty upomnień.

Od utworzenia funduszy promocji produktów rolno-spożywczych w 2009 r. do końca 2021 r. na konta funduszy wpłynęło ponad 661 mln zł.

- około **9,5 tys.** podmiotów złożyło w 2021 r. deklarację wpłat w ramach 9 funduszy promocji (z wyłączeniem Funduszu Promocji Mleka),
- ponad **300** podmiotów skupujących mleko (w rozumieniu art. 151 rozporządzenia nr 1308/2013) dokonało wpłat w 2021 r. na Fundusz Promocji Mleka,
- w latach 2017–2021 największe wpłaty oraz wypłaty odnotowano na Fundusz Promocji Mleka, Fundusz Promocji Mięsa Wieprzowego, Fundusz Promocji Mięsa Drobiowego oraz Fundusz Promocji Owoców i Warzyw.

WYPŁATY

Na przestrzeni 12 lat (2010–2021) ze środków zgromadzonych na rachunkach bankowych funduszy na realizację zadań wydatkowano ogółem około **569 mln zł**.

Przeważająca większość środków wydatkowana jest na działania informacyjno-promocyjne oraz udział w wystawach i targach zarówno w Polsce, jak i za granicą.

Fundusze promocji produktów rolno-spożywczych w latach 2017–2021

Źródło: Opracowano w Departamencie Rozwoju Rynku KOWR.

W roku 2021:

- ponad **50** organizacji branżowych/międzybranżowych realizowało zadania finansowane z funduszy promocji,
- udzielono wsparcia finansowego na realizację zadań z funduszy promocji w kwocie prawie **70 mln zł**.

Warto podkreślić że środki finansowe funduszy promocji nie są środkami publicznymi w rozumieniu przepisów o finansach publicznych³.

Edukowanie i budowanie świadomości konsumentów poprzez treści eksperckie dostarczone przez specjalistów ds. żywienia czy znanych szefów kuchni, promocja produktów z certyfikatami unijnych i krajowych systemów jakości oraz wyrobów ze znakiem PRODUKT POLSKI, warsztaty kulinarno-edukacyjne, szkolenia dla przedstawicieli branży rolno-spo-

żywczej to kilka przykładów działalności funduszy promocji. Ponadto, w ramach funduszy promocji, realizowane są działania interwencyjne w celu ochrony branży i kreowania jej pozytywnego wizerunku.

Na przestrzeni ostatnich 4 lat obserwuje się tendencję wzrostową zadań wielofunduszowych (finansowanych z różnych funduszy promocji), mających na celu integrację poszczególnych branż sektora rolno-spożywczego.

Fundusze promocji przyczyniają się do wsparcia przedsiębiorców w pozyskiwaniu nowych kontraktów handlowych poprzez uczestnictwo w targach i wystawach zarówno w kraju, jak i za granicą.

Fundusze promocji działają na rzecz:

- edukowania i budowania świadomości konsumentów w zakresie wyboru produktów rolno-spożywczych, a w konsekwencji wzrostu spożycia tych produktów,
- propagowania zdrowych nawyków żywieniowych,
- poprawy jakości produkowanych wyrobów,
- ochrony branży i kreowania jej pozytywnego wizerunku,
- wspierania patriotyzmu konsumenckiego,
- promocji produktów z certyfikatami unijnych i krajowych systemów jakości oraz oznaczonych znakiem PRODUKT POLSKI,
- pozyskiwania nowych rynków zbytu.

Ewa Koral

Kierownik Wydziału Funduszy Promocji
Departament Rozwoju Rynku KOWR

UWAGA!

Fundusze promocji odgrywają ogromną rolę w sektorze rolno-spożywczym. Zadania realizowane w ramach funduszy promocji stanowią synergię działań mających na celu zwiększenie rozpoznawalności polskich produktów rolno-spożywczych jak również zaprezentowanie ich, jako produktów wyjątkowych, wyróżniających się wysoką jakością.

3. Art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 22 maja 2009 r. o funduszach promocji produktów rolno-spożywczych (Dz. U. z 2021 r. poz 1496).

SYTUACJA NA RYNKACH ROLNYCH

RYNEK ZBÓŻ

Od sezonu 2018/2019 rośnie produkcja zbóż na świecie. Również w sezonie 2021/2022 globalne zbiory zbóż (bez ryżu) – według prognozy Departamentu Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) opublikowanej w czerwcu 2022 r. – mogą zwiększyć się o 3%, do blisko 2281 mln ton¹. Światowe zapotrzebowanie na zboże prognozowane jest na 2279 mln ton, o 2% więcej niż sezon wcześniej. W tej sytuacji zapasy zbóż na koniec bieżącego sezonu ulegną nieznacznemu (o 0,2%) zwiększeniu, do 616 mln ton.

W strukturze światowych zbiorów zbóż kukurydza ma ponad 50% udział. Jednak to pszenica, z uwagi na jej strategiczne znaczenie, dominuje w handlu na rynkach towarowych. Globalne zbiory pszenicy stanowią ponad 1/3 zbiorów zbóż ogółem. Skala produkcji pozostałych zbóż jest znacząco mniejsza. Udział jęczmienia wynosi ponad 6%, sorgo – 3%, a owsa i żyta – po około 1%.

W kontekście konfliktu zbrojnego duże znaczenie dla światowego rynku zbóż ma

prognoza sytuacji podaży-popytu w sezonie 2022/2023. Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych przewiduje, że w bieżącym sezonie zbiory zbóż (bez ryżu) mogą się kształtować na poziomie blisko 2,25 mld ton, o 1% niższym niż w sezonie 2021/2022².

Globalne zbiory pszenicy w sezonie 2022/2023 według USDA mogą wynieść 773 mln ton i być o 1% mniejsze niż w sezonie 2021/2022. Mniejsze zbiory tego zboża są prognozowane m.in.: w Ukrainie (o 35%, 22 mln ton), Australii (o 17%, 30 mln ton), Argentynie (o 10%, 20 mln ton), w Indiach (o 3%, 106 mln ton), w UE (o 2%, 136 mln ton) i Chinach (o 1%, 135 mln ton). USDA przewiduje wzrost zbiorów pszenicy głównie w Rosji (o 8%, do 81 mln ton), USA (o 5,5%, do 47 mln ton), Kanadzie (o 52%, do 33 mln ton) i Brazylii (o 10%, do 8,5 mln ton).

Zbiory zbóż paszowych na świecie w sezonie 2022/2023 szacowane są na poziomie blisko 1,48 mld ton, o 1,5% niższym niż w poprzednim sezonie, w tym kukurydzy – 1,19 mld ton i żyta – 12 mln ton (spadek

po 2%). Zbiory pozostałych zbóż mogą być większe niż w sezonie 2021/2022. Mniejsze zbiory zbóż paszowych są prognozowane m.in.: w Ukrainie (o 41%, 32 mln ton), Australii (o 21%, 15 mln ton), USA (o 4%, do 382 mln ton), Chinach (o 1%, 279 mln ton) i UE (o 2%, 151 mln ton).

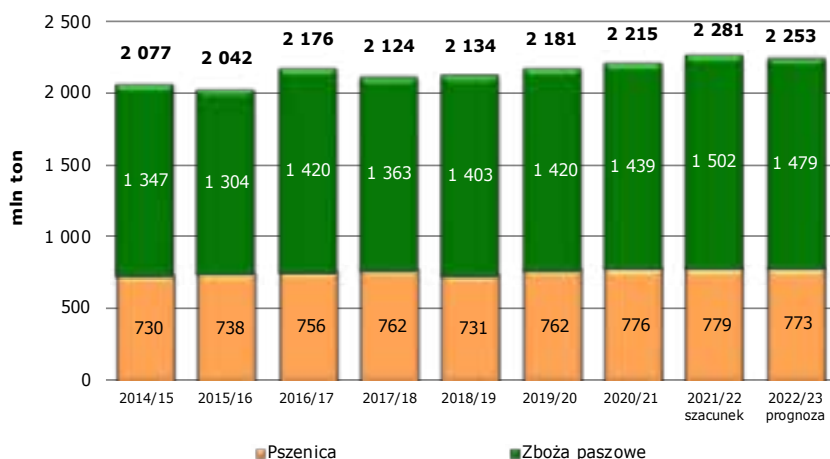
Według USDA w krajach WNP zbiory zbóż ogółem w sezonie 2022/2023 mogą kształtować się na poziomie 216 mln ton, o 10% wyższym, niż w sezonie 2021/2022. Zbiory zbóż w Ukrainie ulegną prawdopodobnie obniżeniu o 38%, do 53 mln ton, natomiast w Rosji mogą wzrosnąć o 8%, do 123 mln ton.

Dużą trudnością dla Ukrainy jest zagospodarowanie zapasów zbóż. Największym problemem pozostaje blokada portów na Morzu Czarnym i Morzu Azowskim, przez które kraj ten eksportował zdecydowaną większość żywności (w szczególności zboża i oleje roślinne).

W sezonie 2022/2023 przewidywany jest spadek eksportu zbóż z Ukrainy. Według prognozy USDA Ukraina w sezonie 2022/2023 wyeksportuje 10 mln ton pszenicy, o 47% mniej niż w sezonie 2021/2022. Wywóz kukurydzy w sezonie 2022/2023 kształtuje się na poziomie 9 mln ton wobec 23 mln ton w sezonie 2021/2022 (spadek o 61%), a jęczmienia na poziomie 2 mln ton wobec 5,8 mln ton w poprzednim sezonie (spadek o 69%). Ogółem w sezonie 2022/2023 eksport zbóż może obniżyć się o 57%, do 21 mln ton. Według USDA zbiory zbóż w UE-27 w sezonie 2022/2023 są szacowane na poziomie blisko 287 mln ton, o 2% niższym niż w sezonie 2021/2022. Będą one jednak o 22 mln ton większe od przewidywanego zużycia.

Duże zapotrzebowanie importowe przyczyni się do wzrostu eksportu ziarna z rynku unijnego.

Globalne zbiory zbóż

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych USDA, Grain: World Markets and Trade, June 2022.

1. FAS USDA, Grain: World Markets and Trade, June 2022.
2. FAS USDA, Grain: World Markets and Trade, June 2022.

Udział eksportu w krajowej produkcji zbóż

Wyszczególnienie	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22 w okresie VII 2021 r. - IV 2022 r.
Zbiory zbóż ogółem (w tys. ton)	29 849	31 925	26 780	28 990	35 526	34 641
Eksport ziarna zbóż (w tys. ton)	6 407	3 916	3 951	7 131	9 199	6 342
Udział eksportu w produkcji	21%	12%	15%	25%	26%	18%

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS i MF.

Według Komisji Europejskiej unijne zbiory zbóż w 2022 r. mogą być mniejsze niż przed rokiem w Hiszpanii (o 14%, 21 mln ton), Rumunii (o 12%, 26 mln ton) i we Francji (o 7%, blisko 63 mln ton). Większe zbiory prognozowane są m.in. w Niemczech (o 2%, 43 mln ton) i na Węgrzech (o 15%, 16 mln ton)³.

Polska zaliczana jest do grona największych producentów zbóż w Unii Europejskiej. Zajmujemy trzecie miejsce (po Francji i Niemczech) wśród krajów członkowskich pod względem uzyskiwanych zbiorów.

Komisja Europejska prognozuje, że tegoroczne zbiory zbóż w Polsce mogą kształtować się na poziomie ponad 33 mln ton, o blisko 4% niższym niż przed rokiem i o 6% niższym niż w rekordowym roku 2020⁴.

Polska jest samowystarczalna w produkcji zbóż. Wskaźnik samowystarczalności w tym zakresie w ostatnich latach jest zróżnicowany i zależy przede wszystkim od poziomu zbiorów oraz od zapotrzebowania wewnętrznego – głównie na cele paszowe. Od sezonu 2012/2013 generowane są znaczące nadwyżki ziarna, co przyczyniło się m.in. do rozwoju eksportu. Wskaźnik samowystarczalności w produkcji zbóż w sezonie 2021/2022 szacowany jest na poziomie 137,7% i jest nieco niższy niż w sezonie 2020/2021, ale wyższy niż w poprzednich latach.

Krajowe zapotrzebowanie na ziarno zbóż w sezonie 2021/2022, mogło być o około

1% mniejsze niż w poprzednim sezonie i wynieść blisko 25,2 mln ton. Prawdopodobnie nastąpił wzrost zużycia zbóż do siewu oraz w przemyśle. Równocześnie zwiększeniu uległo wykorzystanie ziarna w przemyśle spożywczym, z uwagi na wzrost liczby uchodźców z Ukrainy na obszarze Polski. Tradycyjnie, największą pozycją po stronie rozchodów jest zużycie zboża na cele paszowe. Spasanie zbóż w sezonie 2021/2022 prawdopodobnie zmniejszyło się na skutek redukcji pogłowia trzody chlewnej.

Dostawy zbóż do skupu w sezonie 2021/2022 uległy zmniejszeniu. Według danych GUS w okresie lipiec 2021 r. – maj 2022 r. skupiono 7,8 mln ton zbóż podstawowych z mieszkankami, o 17% mniej niż w tym samym okresie sezonu 2020/2021.

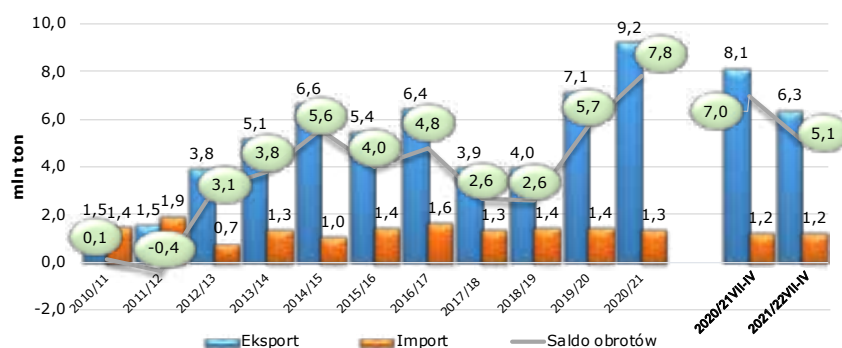
Mniejszy skup odnotowano w przypadku wszystkich zbóż podstawowych. W tym czasie pszenicy skupiono 5,1 mln ton, o 11% mniej, a żyta – 0,7 mln ton, o 43% mniej. Skup jęczmienia ukształtował się na poziomie 0,9 mln ton, o 5% niższym niż rok wcześniej.

Rekordowe zbiory kukurydzy w 2021 r. przyczyniły się do wzrostu podaży tego ziarna do skupu. W okresie lipiec 2021 r. – maj 2022 r. do skupu dostarczono 3,2 mln ton kukurydzy, o 17% więcej niż w analogicznym okresie sezonu 2020/2021.

Mniejszy skup zbóż w kraju w bieżącym sezonie (2021/2022), przy dużej konkurencji na rynkach zagranicznych (zwłaszcza ze strony państw WNP w pierwszej połowie sezonu), miał wpływ na obniżenie eksportu ziarna, głównie pszenicy.

W okresie dziesięciu miesięcy sezonu 2021/2022 (lipiec 2021 r. – kwiecień 2022 r.) z Polski wyeksportowano 6,3 mln ton ziarna zbóż, o 22% mniej niż w tym samym okresie przed rokiem. Poziom eksportu obejmował 18% zbiorów zbóż. W strukturze wywozu kukurydza stanowiła 39%, pszenica – 34%, a żyto i pszenżyto – po 9%. Kontrahenci zagraniczni w okresie dziesięciu miesięcy sezonu 2021/2022 wykazywali największe zainteresowanie zakupem kukurydzy, której wyeksportowano blisko 2,5 mln ton, o 55% więcej niż w tym samym okresie poprzedniego sezonu. Zwiększył się również wywóz sorga (o 75%,

Handel zagraniczny ziarnem zbóż

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych Ministerstwa Finansów, za lata 2021-2022 dane wstępne.

3. Komisja Europejska – Crops Market Observatory, data odczytu: 6.07.2022 r.
4. Komisja Europejska, Crops Market Observatory, data odczytu 6.07.2022 r.

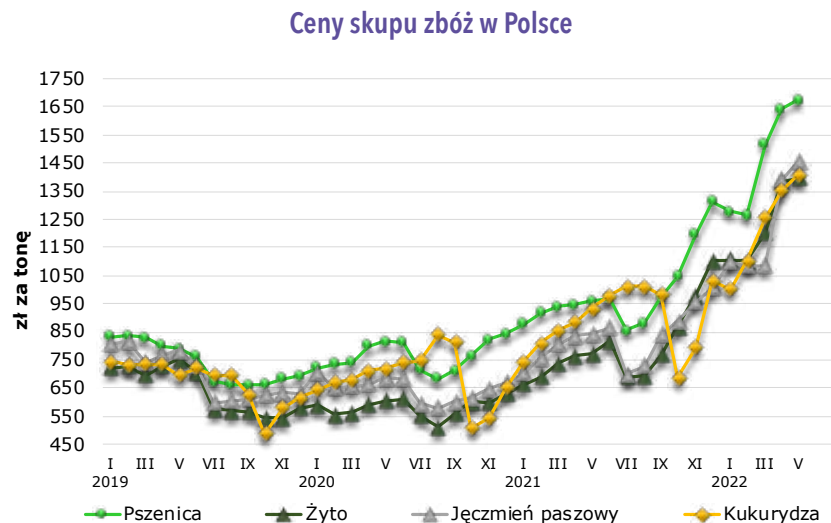
do 1,7 tys. ton). W tym czasie wywóz pszenicy obniżył się o 40%, do 2,2 mln ton, pszenżyta - o 43%, do 567 tys. ton, a żyta - o 57%, do 557 tys. ton. W porównaniu z tym samym okresem sezonu 2020/2021 mniejszy był również eksport jęczmienia (o 7% - 373 tys. ton) oraz owsa (o 9% - 155 tys. ton).

Ziarno zbóż eksportowano przede wszystkim do krajów UE (4,9 mln ton, 77% udziału), m.in. do Niemiec (49% - 3,1 mln ton), Niderlandów (11% - 725 tys. ton) i Hiszpanii (7% - 430 tys. ton). Spośród krajów trzecich największymi odbiorcami zbóż były Algieria (5% - 327 tys. ton), Arabia Saudyjska (4% - 255 tys. ton) i Wielka Brytania (3% - 205 tys. ton), do których eksportowano przede wszystkim pszenicę (Algieria i Arabia Saudyjska) oraz kukurydzę (Wielka Brytania).

W okresie lipiec 2021 r. - kwiecień 2022 r. największy wolumen wywozu w przypadku pszenicy odnotowano do krajów trzecich (1,1 mln ton, 52% eksportu tego ziarna). Ważnymi odbiorcami pszenicy były: Algieria (297 tys. ton, 14% eksportu tego zboża), Arabia Saudyjska (255 tys. ton, 12%), RPA (192 tys. ton, 9%) i Maroko (147 tys. ton, 7%). Spośród krajów unijnych najczęściej pszenicy sprzedano do Niemiec (696 tys. ton, 32%) i Hiszpanii (149 tys. ton, 7%). Odbiorcą jęczmienia, żyta i kukurydzy były głównie Niemcy, a owsa - Niderlandy i Niemcy.

Z Polski wywożono także przetwory i produkty zbożowe. W sezonie 2021/2022 (w okresie lipiec 2021 r. - kwiecień 2022 r.) łączny eksport ziarna zbóż oraz przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) wyniósł 7,5 mln ton i był o 18,5% mniejszy niż w tym samym okresie poprzedniego sezonu. Przychody z eksportu były jednak o 12% wyższe od uzyskanych w analogicznym okresie sezonu 2020/2021 i wyniosły 4,3 mld euro⁵.

Wolumen importu zbóż i przetworów zbożowych (w ekwiwalencie ziarna) w okresie lipiec 2021 r. - kwiecień 2022 r. ukształtował się na poziomie 2,2 mln ton, o 3% wyższym niż przed rokiem. Równocześnie

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

wartość importu była o 24% wyższa i wyniosła 1,4 mld euro.

Saldo handlu zagranicznego zbożami oraz przetworami zbożowymi było dodatnie i ukształtowało się na poziomie 5,3 mln ton (w ekwiwalencie ziarna), o 25% niższym niż w analogicznym okresie sezonu 2020/2021. Saldo wartościowe wyniosło 2,9 mld euro i było o 7% wyższe.

Utrzymujący się globalny popyt na zboża, przy mniejszej podaży wywierał presję na wzrost cen. Jednocześnie rozpoczęty konflikt zbrojny w Ukrainie pod koniec lutego 2022 r. przyczynił się do zwiększenia obaw o potencjalne zagrożenie bezpieczeństwa żywnościowego, zwłaszcza w krajach Azji, Bliskiego Wschodu i Afryki, zależnych od importu ziarna z Rosji i Ukrainy. Sytuacja ta powodowała wzrost cen zbóż na rynkach zagranicznych. Ponadto w maju 2022 r. niekorzystna pogoda w głównych rejonach uprawy pszenicy (m.in. w USA, Indiach, Argentynie, jak również w UE), oraz perspektywa mniejszych zbiorów spowodowanych wojną w Ukrainie, wzmacniała wzrostową tendencję cen na rynku globalnym, także w naszym kraju.

W Polsce w maju 2022 r. cena pszenicy (według danych GUS) ukształtowała się na poziomie 1674 zł/t, o 2% wyższym niż w poprzednim miesiącu. Za żyto przeciętnie uzyskiwano 1399 zł/t wobec 1384 zł/t

miesiąc wcześniej. W tym czasie cena jęczmienia wzrosła o 5%, do 1463 zł/t. W porównaniu z cenami sprzed roku ziarno żyta było o 81% droższe, pszenicy - o 75%, a jęczmienia - 74%.

Rolnicy niechętnie pozbywali się ziarna kukurydzy w oczekiwaniu na dalszy wzrost cen. Według GUS w maju 2022 r. za kukurydzę średnio w kraju uzyskiwano 1407 zł/t, o 4% więcej niż przed miesiącem i o 51% więcej niż rok wcześniej.

Przesłanki rynkowe wskazują, że poziom cen zbóż na rynku globalnym na koniec sezonu 2021/2022 był znacząco wyższy niż przed rokiem, pomimo spadku zapoczątkowanego większą podażą ziarna z nowych zbiorów, a także oznakami spowolnienia gospodarczego na świecie. Ceny zbóż w Polsce podążały za zmianami cen na rynkach zagranicznych.

RYNEK WIEPRZOWINY

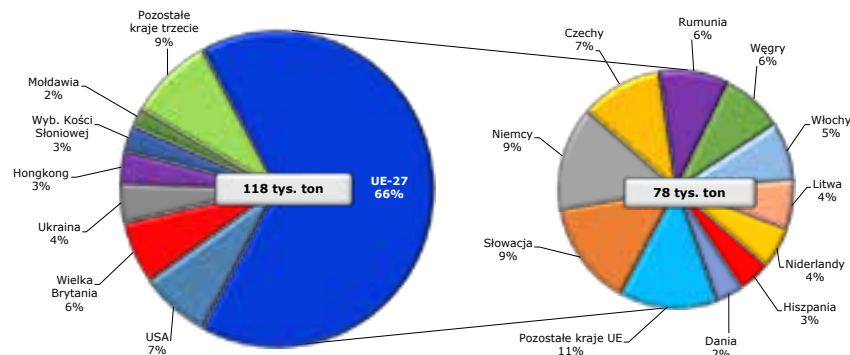
Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) w prognozie z kwietnia 2022 r. przewiduje, że w 2022 r. globalna produkcja wieprzowiny może być o 2,6% większa niż w 2021 r. i osiągnąć 110,5 mln ton. Jej wzrost będzie wynikiem między innymi zwiększenia produkcji w Chinach (o 7,4%, do 51 mln ton), które odpowiadają za blisko połowę światowej podaży wie-

5. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem zbożowym dotyczą wybranych towarów z pozycji CN 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1007, 1008, 1101, 1102, 1103, 1104, 1107, 110811, 110812, 1109, 2302, 1902, 1904, 1905 i zostały obliczone na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

przowiny. Wzrost produkcji przewidywany jest także w Brazylii (o 1%, do 4,4 mln ton) i Rosji (o 0,8%, do 3,7 mln ton). Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych prognozuje spadek produkcji wieprzowiny m.in. w UE (o 2%, do 23,2 mln ton) i USA (o 2,2%, do 12,3 mln ton)⁶.

W Unii Europejskiej pod koniec 2021 r. wysokie koszty produkcji w połączeniu z niskimi cenami wieprzowiny oraz mniejsze zapotrzebowanie na asortyment wieprzowy ze strony Chin były czynnikami, które skłoniły producentów trzody chlewnej do redukcji pogłowia świń. W grudniu 2021 r. pogłowia świń w UE zmniejszyło się o 3%, do 141,7 mln szt., w tym pogłowia loch hodowlanych – o 3,5%. Wśród liczących się producentów największy spadek liczebności świń odnotowano w Polsce (o 12,7%, do 10,2 mln szt.), Niemczech (o 8,9%, do 23,8 mln szt.), Niderlandach (o 5,8%, do 10,9 mln szt.), we Francji (o 3,4%, do 12,9 mln szt.) i w Danii (o 1,8%, do 13,2 mln szt.). Pogłowia trzody chlewnej wzrosło natomiast w Hiszpanii (o 5,1%, do 34,5 mln szt.)⁷. Konsekwencją mniejszego pogłowia jest spadek wielkości ubojów w UE w pierwszym kwartale 2022 r., które zmniejszyły się o 4,6%, do 5 852 tys. ton⁸. Komisja Europejska w prognozie z lipca br. przewiduje, że w 2022 r. produkcja wieprzowiny w UE zmniejszy się o 4,7%, do 22,5 mln ton. Oczekuje się, że spadek produkcji, m.in. z powodu ASF, będzie najsil-

Kierunki eksportu mięsa wieprzowego* z Polski w okresie styczeń–kwiecień 2022 r.

* kod CN 0203.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

niejszy w Niemczech, Polsce i we Włoszech. Produkcja w Niderlandach prawdopodobnie pozostanie stabilna, podczas gdy w Hiszpanii może wzrosnąć o 3%⁹.

W Polsce w grudniu 2021 r. pogłowia świń liczyło 10 242 tys. szt. i było o 12,7% mniejsze w odniesieniu do grudnia 2020 r. Spadek nastąpił we wszystkich grupach produkcyjno-użytkowych. Stado świń na chów o wadze 50 kg i więcej zmniejszyło się o 19,8% (w tym loch – o 19,7%, a loch prośnych – o 20,6%), prosiąt – o 9,7%, warchlaków – o 11,7%, a trzody chlewnej na ubój (tuczników) – o 13,5%¹⁰.

Od początku 2022 r. na rynku krajowym notowany jest spadek ubojów trzody chlewnej, będący konsekwencją mniejszego pogłowia trzody chlewnej, zwłaszcza świń na chów. W okresie styczeń–maj 2022 r.

uboje przemysłowe świń wyniosły 1 mln ton w wadze żywej (787 tys. ton wbc.) i były o 9% mniejsze niż przed rokiem.

W 2022 r. konsekwencją spadku produkcji wieprzowiny oraz mniejszego popytu zgłaszanego przez Chiny jest mniejszy unijny eksport produktów wieprzowych do krajów trzecich. W okresie styczeń–kwiecień 2022 r. poza obszar celny UE wyeksportowano 1,5 mln ton asortymentu wieprzowego (w ekwiwalencie tusz), o 29% mniej niż w analogicznym okresie 2021 r. Spadek dostaw do Chin (o 63,5%, do 455 tys. ton) nie został zrekompensowany większym eksportem do Japonii (o 58%, do 166 tys. ton), Filipin (o 22%, do 161 tys. ton) i Korei Południowej (o 81%, do 129 tys. ton). W analizowanym okresie kraje członkowskie (UE-27) zaimportowały z krajów pozaunijnych 16 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 22% więcej niż przed rokiem¹¹.

Polska jest ważnym producentem wieprzowiny w Unii Europejskiej i szóstym jej eksporterem poza obszar celny UE¹². Średniorocznie około 40% krajowej produkcji wieprzowiny przeznaczane jest na rynki zagraniczne.

W okresie styczeń–kwiecień 2022 r. z Polski za granicę sprzedano 206 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz), o 12% mniej niż przed rokiem. Jednak z uwagi na notowany na początku 2022 r. w Polsce oraz na rynku światowym

Udział eksportu (wyrażonego w ekwiwalencie tusz) w produkcji wieprzowiny

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Produkcja (tys. ton)	1 836	1 880	1 894	1 973	1 866	1 853	1 869
Eksport (tys. ton)	651	700	799	819	751	721	699
Udział eksportu w produkcji	35%	37%	42%	42%	40%	39%	37%

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS, IERIGZ-PIB i Ministerstwa Finansów.

6. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, 8 April 2022.

7. Dane EUROSTAT, data odczytu 13.04.2022 r.

8. Dane EUROSTAT, data odczytu 29.06.2022 r.

9. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2022, Summer 2022, Edition No 33.

10. Pogłowia świń według stanu w grudniu 2021 r., Informacje sygnałowe GUS, 28.01.2022 r.

11. Pigmear CMO Committee, 23 June 2022.

wyższy poziom cen asortymentu wieprzowego, w porównaniu z analogicznym okresem 2021 r., przychody uzyskane z eksportu były o 4% wyższe i wyniosły 528 mln euro (2,4 mld zł)¹³. Z kraju eksportowano głównie świeże i mrożone mięso wieprzowe (blisko 60% udziału w wolumenie eksportu). W okresie pierwszych czterech miesięcy 2022 r. za granicę sprzedano 118 tys. ton mięsa wieprzowego (w wadze produktu) za 244 mln euro, w większości do państw UE (66% wolumenu). Największymi unijnymi odbiorcami tego asortymentu były: Słowacja i Niemcy (po 9% udziału, po około 11 tys. ton), Czechy (7%, 9 tys. ton), Rumunia i Węgry (po 6% udziału, po około 7 tys. ton). Mięso wieprzowe sprzedawano również poza obszar celny UE, głównie do: USA (7%, 9 tys. ton), Wielkiej Brytanii (6%, 8 tys. ton) i Ukrainy (4%, 5 tys. ton).

Polska jest importerm netto produktów wieprzowych. W analizowanym okresie do Polski przywieziono 322 tys. ton produktów wieprzowych (w ekwiwalencie tusz) za 599 mln euro (2,7 mld zł), odpowiednio o 9% i o 8,5% więcej niż przed rokiem. Import trzody chlewnej do Polski w 2021 r. zmniejszył się o 17%, do 1,9 mln szt. (w tym import prosiąt i warchlaków wyniósł 1,7 mln szt.). Na rynku wewnętrznym UE od grudnia 2021 r. do kwietnia 2022 r. utrzymywała się wzrostowa tendencja cen skupu żywca wieprzowego spowodowana m.in. rosnącymi kosztami produkcji (pasz, energii, transportu) przy jednoczesnym zmniejszeniu podaży żywca na rynku na skutek spadku pogłowia. Dodatkowym czynnikiem cenotwórczym jest wojna tocząca się na terenie Ukrainy i związane z nią obawy o bezpieczeństwo żywnościowe. Jednak w maju 2022 r. wzrost cen został zahamowany. W miesiącu tym za świnie rzeźne klasy E unijni dostawcy uzyskiwali przeciętnie 186,24 euro/100 kg masy poubojowej schłodzonej, o 2% mniej niż w kwietniu 2022 r., ale o 17% więcej niż przed rokiem.

Wymienione czynniki rynkowe skutkowały gwałtownym wzrostem cen żywca w marcu i kwietniu 2022 r. również w krajowym skupie (odpowiednio o 49% i o 5,5% m/m).

W maju br. cena skupu trzody chlewnej obniżyła się o 3% w porównaniu z kwietniem i wyniosła 6,70 zł/kg. Była jednak o 23,5% wyższa niż przed rokiem. Ograniczona podaż surowca skutkowałą ponownym wzrostem cen żywca wieprzowego w czerwcu 2022 r.

W dniach 20-26.06.2022 r. w zakładach mięsnych monitorowanych w ramach Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej MRiRW trzodę chlewną kupowano po 6,81 zł/kg, o 4% drożej niż przed miesiącem oraz o 32% drożej niż przed rokiem.

RYNEK WOŁOWINY

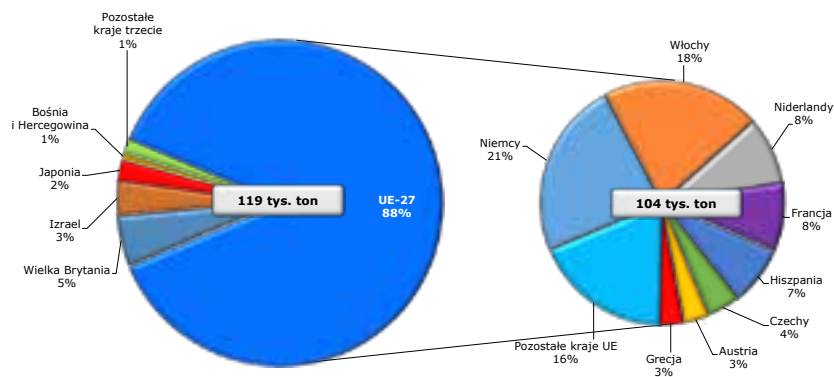
W prognozie z kwietnia 2022 r. Departament Rolnictwa Stanów Zjednoczonych (USDA) przewiduje 1% wzrost globalnej produkcji wołowiny. W 2022 r. może ona wynieść 58,7 mln ton. Wzrostowi produkcji będą sprzyjać m.in. wysokie ceny wołowiny na świecie, rosnący popyt na wołowinę w sieciach HoReCa po pandemii oraz prognozy rozwoju produkcji na

rynkach części największych globalnych producentów. Produkcja wołowiny wzrosła m.in.: w Australii (o 12%, do 2,1 mln ton), Brazylii (o 3,7%, do 9,9 mln ton), Indiach (o 3,7%, do 4,4 mln ton), Meksyku (o 1,9%, do 2,2 mln ton) i Chinach (o 1,7%, do 7,1 mln ton). Jednocześnie przewiduje się, że produkcja w Stanach Zjednoczonych zmniejszy się o 1% (do 12,6 mln ton), Kanadzie – o 3% (do 1,4 mln ton), a w Unii Europejskiej – o 0,8% (do 6,8 mln ton). Susza i ograniczona dostępność pasz prawdopodobnie przyczynią się do redukcji liczebności stada w Kanadzie i USA, a nierentowność sektora będzie doprowadzi do mniejszej produkcji wołowiny w Unii Europejskiej¹⁴.

Komisja Europejska przewiduje, że w 2022 r. produkcja wołowiny w UE-27 może być 0,5% mniejsza niż w 2021 r. i prawdopodobnie wyniesie 6,85 mln ton. Będzie to efekt mniejszego (o 1%) pogłowia bydła w UE w grudniu 2021 r., które wyniosło 75 650 tys. szt.¹⁵.

W Polsce w grudniu 2021 r. pogłowia bydła wyniosło 6372 tys. szt., o 1,5% więcej niż przed rokiem. Wzrost odnotowano w przypadku cieląt (o 3,8%) i młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 6,1%), a liczebność bydła powyżej 2 lat zmniejszyła się o 3% (w tym krów mlecznych – o 4,3%)¹⁶.

Kierunki eksportu mięsa wołowego* z Polski w okresie styczeń–kwiecień 2022 r.

* kod CN 0201 i 0202.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

12. Według danych Komisji Europejskiej za cztery miesiące 2022 r. pierwsze pięć miejsc pod względem wolumenu eksportu zajmowały kolejno: Hiszpania, Dania, Niderlandy, Niemcy, Francja.

13. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wieprzowym dotyczą świn gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0103, 0203, 0209, 1601, 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

14. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, 8 April 2022.

15. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2022, Summer 2022, Edition No 33.

Udział eksportu (wyrażonego w ekwiwalencie tusz) w produkcji wołowiny

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Produkcja (tys. ton)	477	501	562	573	567	566	598
Eksport (tys. ton)	446	437	490	480	476	483	479
Udział eksportu w produkcji	94%	87%	87%	84%	84%	85%	80%

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS, IERiGŻ-PIB i Ministerstwa Finansów.

W konsekwencji wzrostu krajowego poglobienia rośnie liczba ubijanego bydła. W okresie styczeń–maj 2022 r. uboje przemysłowe bydła (bez cieląt) wyniosły 446 tys. ton w wadze żywej (233 tys. ton wbc.) i były o 1% większe niż przed rokiem.

Od początku 2022 r. unijny eksport produktów wołowych i cielęcych poza obszar celny UE jest mniejszy niż przed rokiem. W okresie styczeń–kwiecień 2022 r. z UE do krajów trzecich łącznie wyeksportowano 202 tys. ton produktów wołowych (w ekwiwalencie tusz), o 15% mniej niż przed rokiem. Głównymi odbiorcami były: Izrael (21 tys. ton, wzrost o 9%), Ghana (13 tys. ton, spadek o 21%), Filipiny (12 tys. ton, spadek o 29%) Bośnia i Hercegowina (11 tys. ton, spadek o 9,5%) oraz Szwajcaria (11 tys. ton, wzrost o 5%). Import produktów wołowych (bez tłuszczów) w okresie pierwszych czterech miesięcy 2022 r. był o 8% większy niż przed rokiem i wyniósł 78 tys. ton¹⁷.

Polska posiada wysoki stopień samowystarczalności żywnościowej na rynku wołowiny. W ostatnich pięciu latach samowystarczalność, liczona jako relacja produkcji ogółem do zużycia wewnętrznego, kształtowała się na poziomie 352–456%. Wysoki poziom tego wskaźnika wynika z niewielkiego, wynoszącego około 3 kg, krajowego spożycia wołowiny na jednego mieszkańca w stosunku do wolumenu produkcji. Powstała w ten sposób nadwyżka podaży nad popytem pozwala na sprzedaż znacz-

nych ilości asortymentu wołowego (ponad 80%) za granicę.

Według danych Komisji Europejskiej za pierwszy kwartał 2022 r. Polska zajmowała czwarte miejsce w Unii Europejskiej pod względem eksportu wołowiny do krajów trzecich, po Francji, Irlandii i Hiszpanii. Jednak większość (ponad 85%) wolumenu asortymentu wołowego eksportowanego z Polski była kierowana do krajów UE. W okresie styczeń–kwiecień 2022 r. z Polski wywieziono, podobnie jak przed rokiem, 153 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz)¹⁸. Przychody z eksportu produktów wołowych wzrosły o 45%, do 731 mln euro (3,3 mld zł). Przedmiotem eksportu było głównie mięso wołowe (90% udziału), którego eksport, podobnie jak przed rokiem, wyniósł 119 tys. ton (w wadze produktu). Mięso wołowe sprzedawano głównie do krajów UE-27 (88% udziału w wolumenie), m.in.: do Niemiec (21%, 25 tys. ton), Włoch (18% udziału, 22 tys. ton), Niderlandów i Francji (po 8%, po 9 tys. ton) i Hiszpanii (7%, 8 tys. ton), a spoza UE – do Wielkiej Brytanii (5%, 6 tys. ton), Izraela (3%, 4 tys. ton) i Japonii (2%, 2 tys. ton).

W pierwszych czterech miesiącach 2022 r. do Polski zaimportowano 20 tys. ton produktów wołowych i cielęcych (w ekwiwalencie tusz) za 93 mln euro (426 mln zł), odpowiednio o 26% i 67% więcej niż przed rokiem. Duża dynamika wzrostu wartości obrotów handlowych była spowodowana

znacząco wyższymi cenami transakcyjnymi wołowiny na początku 2022 r. w porównaniu z analogicznym okresem roku poprzedniego.

Od początku 2021 r. – zarówno na rynku unijnym, jak i w Polsce – utrzymuje się wzrostowy trend średnich cen zakupu bydła rzeźnego. Jest to konsekwencja kilku czynników, tj.: rosnącego popytu na asortyment wołowy, przy ograniczonej podaży z produkcji oraz wzrostu kosztów produkcji (w tym pasz i nośników energii).

W maju 2022 r. średnio w UE cena bydła rzeźnego klasy R3 ukształtowała się na poziomie 496,56 euro/100 kg, o 1% wyższym niż w kwietniu 2022 r. oraz o 32% wyższym niż przed rokiem. Cena żywca wołowego tej klasy w Polsce wyrażona w walucie unijnej wyniosła w tym okresie 522,93 euro/100 kg, o 5% więcej niż średnio w UE.

Według danych GUS w maju 2022 r. krajowi dostawcy za bydło ogółem (bez cieląt) przeciętnie uzyskiwali 11,72 zł/kg, a za młode bydło – 11,81 zł/kg, odpowiednio o 4% i 5% więcej niż w kwietniu 2022 r. Bydło ogółem i młode bydło były o 60–62% droższe niż przed rokiem.

RYNEK DROBIU

W 2022 r. sytuacja na globalnym rynku drobiu jest determinowana szeregiem niekorzystnych czynników takich jak wysokie ceny pasz i nośników energii oraz ograniczenia logistyczne, które wprowadzono, aby zahamować rozprzestrzenianie się mutacji koronawirusa. Na sytuację na światowym rynku drobiu wpływają nowe ogniska grypy ptaków i działania prowadzone w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się patogenu. Pomimo niekorzystnych uwarunkowań w 2022 r. prognozowany jest wzrost produkcji mięsa kurzego stymulowany globalnym popytem na drób. Według danych USDA w całym 2022 r. produkcja mięsa kurzego wzrośnie o 0,4%, do 101 mln ton¹⁹.

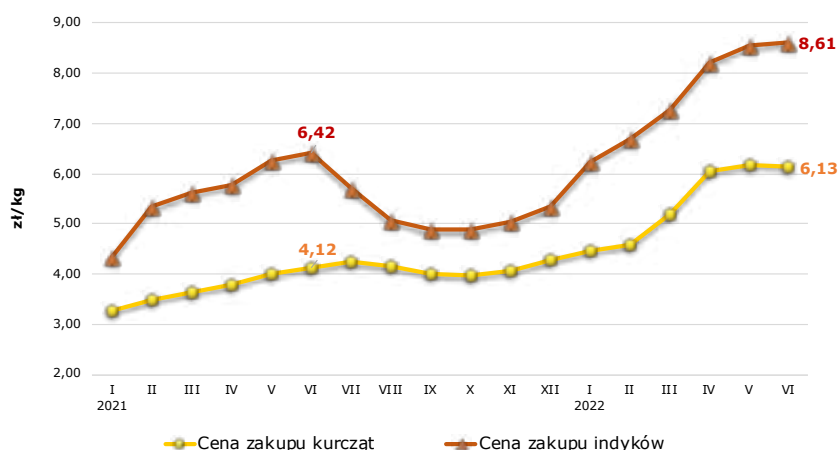
16. Poglobienie bydła według stanu w grudniu 2021 r., Informacje sygnałowe, GUS, 28.01.2022 r.

17. Eksport i import na podstawie Beef&Veal Market Situation. Beef CMO 23 June 2022.

18. Wyniki polskiego handlu zagranicznego asortymentem wołowym i cielęcym dotyczą bydła gatunków domowych i produktów z tych zwierząt, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0102, 0201, 0202 oraz 1602 oraz 0210 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tusz.

19. Livestock and Poultry: World Markets and Trade, USDA FAS, 12 July 2022.

Ceny zakupu kurcząt brojlerów i indyków w Polsce

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych ZSRIR MRIRW.

Zgodnie z prognozą Komisji Europejskiej w całym 2022 r. produkcja drobiu w UE utrzyma się na poziomie notowanym w roku 2021, tj. 13,3 mln ton (w ekwiwalencie tuszek), przy jednoczesnym, blisko 1% wzroście konsumpcji wewnętrznej. Wolumen wytworzonego w UE drobiu będzie mniejszy niż w roku 2019 – ostatnim roku przed pandemią koronawirusa, co przy rosnącym popycie spowoduje duży wzrost importu²⁰.

Polska jest samowystarczalna żywnościowo na rynku drobiu. W ostatnich pięciu latach samowystarczalność, liczona jako relacja produkcji ogółem do zużycia wewnętrzniego zwiększyła się z 217 do 253%. Powstała w ten sposób nadwyżka podaży nad popytem pozwala na systematyczny rozwój eksportu, którego udział w produkcji w latach 2015-2021 wzrósł z 53 do 67%.

W Polsce w 2022 r. na poziom produkcji drobiu duży wpływ mają głównie dwa czynniki popytowe, tj. odbudowujące się zapotrzebowanie na drób ze strony krajowego sektora HoReCa oraz popyt eksportowy na polski asortyment drobiowy na rynkach zagranicznych. Według wstępnych danych GUS w okresie pierwszych pięciu miesięcy 2022 r. produkcja mięsa drobiowego w Polsce w przedsiębiorstwach przemysłu mięsnego (zatrudniających 50

i więcej pracowników) wyniosła około 1,2 mln ton i była o niespełna 1% większa niż przed rokiem. Rosnąca produkcja mięsa drobiowego ma potwierdzenie w zwiększonej podaży żywca drobiowego do skupu, która w okresie styczeń-maj 2022 r. wzrosła o 5,4% w stosunku do ubiegłego roku²¹. Prognozy KE wskazują, że w całym 2022 r. produkcja drobiu w Polsce zwiększy się o 2,5%. Prognozę wzrostu produkcji potwierdzają rosnące od początku roku wylęgi piskląt kurcząt rzeźnych, które w maju 2022 r. osiągnęły rekordowy poziom ponad 128 mln szt.

Ogniska grypy ptaków zlokalizowane na terenie Unii Europejskiej skutkowały zamknięciem dla unijnego eksportu części pozaunijnych rynków zbytu, co spowodo-

wało ograniczenie możliwości prowadzenia handlu. W okresie styczeń-kwiecień 2022 r. kraje Wspólnoty wyeksportowały na rynki krajów trzecich 405 tys. ton mięsa drobiowego, o 17% mniej niż rok wcześniej. Głównymi kierunkami eksportu tego asortymentu były: Wielka Brytania (188 tys. ton), Ghana (64 tys. ton), Ukraina (34 tys. ton) i Demokratyczna Republika Konga (26 tys. ton). Jednocześnie kraje UE zaimportowały 178 tys. ton mięsa drobiowego, o 25% więcej niż w tym samym okresie 2021 r. Drób na teren UE importowany był przede wszystkim z Brazylii, Wielkiej Brytanii, Tajlandii i Ukrainy²².

W okresie pierwszych czterech miesięcy 2022 r. zwiększył się polski eksport produktów drobiowych. Wzrost eksportu był wynikiem popytu na konkurencyjny cenowo krajowy asortyment na rynku unijnym. Sprzedaż zagraniczna wspierana była korzystnym dla eksporterów kursem wymiany waluty krajowej względem euro. Sytuacja ta spowodowała, że dynamika wzrostu wpływów uzyskiwanych z eksportu drobiu była dużo większa niż wzrost wolumenu sprzedawanych za granicę produktów. W okresie od stycznia do kwietnia 2022 r. krajowi eksporterzy sprzedali za granicę 619 tys. ton produktów drobiowych (w ekwiwalencie tuszek), o 3,6% więcej niż przed rokiem. Równocześnie wpływy uzyskane z eksportu tego asortymentu zwiększyły się o 48%, do ponad 1,4 mld euro. Na rynek UE wywieziono 427 tys. ton drobiu, o 9% więcej niż przed rokiem. Mniejszy

Udział eksportu (wyrażonego w ekwiwalencie tuszek) w produkcji drobiu

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Produkcja (tys. ton)	1 988	2 241	2 315	2 597	2 704	2 816	2 732
Eksport (tys. ton)	1 044	1 248	1 404	1 588	1 772	1 832	1 840
Udział eksportu w produkcji	53%	56%	61%	61%	66%	65%	67%

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych GUS, IERiGZ-PIB i Ministerstwa Finansów.

20. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2022, Summer 2022, Edition No 33.

21. Biuletyn Statystyczny nr 5/2022, GUS.

22. DG AGRI DASHBOARD : POULTRY MEAT 06.07.2022. European Commission (DG ESTAT, DG AGRI), MSs notifications (Regulation (EC) 2017/1185 and Regulation (EC) 617/2008), GTA.

był eksport poza UE, który w okresie pierwszych czterech miesięcy uległ obniżeniu o 7%, do 192 tys.ton²³.

W strukturze asortymentowej krajowego eksportu produktów drobiowych domino wało mięso.

W okresie od stycznia do kwietnia 2022 r. z Polski wyeksportowano, podobnie jak przed rokiem, 483 tys. ton mięsa drobiowego. Głównymi odbiorcami tego asortymentu były kraje UE-27 (68% udziału w eksporcie), przede wszystkim: Niemcy (85 tys. ton), Niderlandy (48 tys. ton) i Francja (45 tys. ton), a spoza UE: Wielka Brytania (51 tys. ton), Ukraina (21 tys. ton) oraz Ghana (20 tys. ton). Import drobiu do Polski, pomimo dużej dynamiki wzrostu, podobnie jak w latach poprzednich stanowił uzupełnienie asortymentu krajowego. W okresie pierwszych czterech miesięcy 2022 r. do Polski przywieziono 62 tys. ton produktów drobiowych, o 33% więcej niż w analogicznym okresie 2021 r. Import mięsa w strukturze asortymentowej stanowił 38% i wyniósł 23,2 tys. ton. Mięso drobiowe importowano do Polski przede wszystkim z Niemiec (10 tys. ton) i Ukrainy (4,8 tys. ton).

W 2022 r. odnotowano przyspieszenie dynamiki wzrostu cen skupu kurcząt brojlerów i indyków. Wzrost cen spowodowany był wysokimi cenami nośników energii, nawozów, a przede wszystkim pasz, które stanowią główny element kosztowy produkcji drobiu. Pośrednio rosnące ceny były stymulowane wzrostem kosztów pracy ponoszonych przez zakłady produkcyjne (presja na wzrost płac na skutek inflacji). Do wzrostu cen przyczynił się również popyt zagraniczny na konkurencyjny cenowo asortyment krajowy. Według danych ZSRIR MRiRW średnia cena zakupu kurcząt brojlerów w Polsce w styczniu 2022 r. wyniosła 4,45 zł/kg i do maja 2022 r. wzrosła do 6,16 zł/kg. W czerwcu 2022 r., na skutek dużej podaży mięsa z produkcji krajowej, odnotowano niewielki spadek cen do 6,13 zł/kg. Równocześnie ceny zakupu indyków wzrosły z 6,23 zł/kg w styczniu do 8,61 zł/kg

Udział eksportu w krajowej produkcji mleka

Wyszczególnienie	2016	2017	2018	2019	2020	2021*
Produkcja ogółem (w tys. ton)	13 271	13 790	14 215	14 518	14 847	15 025
Eksport** (w tys. ton)	3 880	4 210	4 650	4 610	4 730	4 745
Udział eksportu w produkcji	29%	31%	33%	32%	32%	32%

*Szacunek IERIGZ-PIB.

**Wolumen eksportu obliczono wykorzystując współczynnik zawartości suchej masy w mleku surowym - 13,2%.

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych IERIGZ-PIB.

w czerwcu 2022 r. W odniesieniu do notowań sprzed roku średnia cena skupu kurcząt brojlerów była wyższa niż przed rokiem o 49%, a indyków - o 34%.

RYNEK MLEKA I PRODUKTÓW MLECZNYCH

Na rynku globalnym utrzymuje się wzrostowy trend w produkcji mleka. W prognozie z czerwca 2022 r. Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) przewiduje, że w 2022 r. światowa produkcja mleka osiągnie poziom ponad 937 mln ton, o 1% wyższy niż w 2021 r. Wzrost produkcji prognozowany jest jedynie w Azji (o 2,9%, do 411,3 mln ton). Największy spadek produkcji przewidywany jest w Oceanii (o 1,5%, do 30,5 mln ton). Do 232,6 mln ton (o 0,5%) zmniejszy się produkcja w Europie. W Afryce produkcja mleka ulegnie obniżeniu o 0,2%, do 49,7 mln ton. W Ameryce Północnej, Środkowej i Południowej łączna produkcja mleka prawdopodobnie wyniesie 213,3 mln ton, nieznacznie (o 0,1%) mniej niż w roku 2021²⁴.

Unia Europejska należy do najważniejszych światowych producentów i eksporterów mleka oraz produktów mlecznych. Komisja Europejska prognozuje, że w 2022 r. - przy dalszej redukcji pogłowia krów (o 1%, do 19,8 mln szt.) i niewielkim wzroście wydajności mlecznej (o 0,4%, do

7594 kg/szt.) - unijna produkcja surowca prawdopodobnie wyniesie 153,1 mln ton, o 0,6% mniej niż w roku 2021. W efekcie dostawy mleka do skupu na rynku unijnym w 2022 r. mogą ulec obniżeniu o 0,6%, do 144 mln ton²⁵.

Polska, po Niemczech i Francji, zajmuje trzecie miejsce wśród krajów UE pod względem liczebności stada krów mlecznych. W 2021 r. pogłowia krów mlecznych w Polsce uległo ponownemu obniżeniu. Według danych GUS w grudniu 2021 r. liczebność stada wyniosła 2035 tys. szt. i była o 4,3% (o 90,5 tys. szt.) mniejsza niż w grudniu rok wcześniej²⁶.

Polska należy do grona znaczących producentów mleka (3. unijny i 12. światowy producent). W latach 2016-2021 z Polski wywożono średnio ponad 31% wolumenu krajowej produkcji mleka.

W Polsce od początku 2022 r. podaż mleka surowego do skupu utrzymuje się na poziomie wyższym niż przed rokiem. Według danych GUS w maju 2022 r. do podmiotów skupujących krajowi producenci dostarczyli 1,1 mld litrów surowca, o 4% więcej niż w kwietniu 2022 r. i nieznacznie (o 0,2%) więcej niż przed rokiem. Łącznie w okresie styczeń-maj 2022 r. krajowy skup mleka surowego ukształtował się na poziomie blisko 5,3 mld litrów i był o ponad 2% większy niż w analogicznym okresie przed rokiem. Notowany od początku 2022 r. wzrost dostaw mleka do przemysłu mleczarskiego wpływał stymulująco na zwiększenie krajowej produk-

23. Wyniki polskiego handlu zagranicznym asortymentem drobiowym dotyczą drobiu domowego i produktów z tego drobiu, tj. wybranych towarów z pozycji CN: 0105, 0207 oraz 1602 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów. Wyniki te obejmują wymianę z państwami UE i krajami trzecimi. Wolumen przedstawiono w ekwiwalencie tuszek.

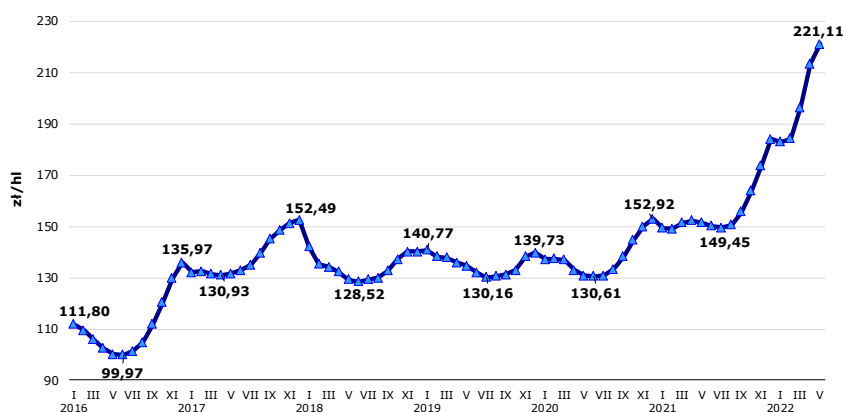
24. Prognoza FAO - Food Outlook Biannual report on global food markets June 2022 - Milk and milk products.

25. Short-term Outlook for EU Agricultural Markets in 2022, Summer 2022, Edition No 33.

26. Pogłowia bydła według stanu w grudniu 2021 r., Informacje Sygnalne GUS, data publikacji: 28.01.2022 r.

Ceny skupu mleka surowego w Polsce (bez VAT)

Źródło: opracowanie Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie danych GUS.

cji masła i OMP. W okresie styczeń–maj 2022 r. wyprodukowano w Polsce 108 tys. ton masła, o 2% więcej niż przed rokiem. Jednocześnie produkcja odtłuszczonego mleka w proszku wyniosła 81,5 tys. ton i była o 15% wyższa niż w okresie pięciu pierwszych miesięcy roku 2021²⁷.

W okresie pierwszych czterech miesięcy 2022 r. ponownie wzrosły przychody z eksportu produktów mlecznych uzyskane przez krajową branżę mleczarską. Według wstępnych danych Ministerstwa Finansów w okresie styczeń–kwiecień 2022 r. wartość wywozu produktów mlecznych z Polski wyniosła ponad 1,1 mld euro (5,2 mld zł) i była o 34% wyższa niż w porównywalnym okresie 2021 r. Jednocześnie na import tego asortymentu wydatkowano 0,5 mld euro (2,3 mld zł), o 31% więcej niż w okresie styczeń–kwiecień 2021 r. Dodatkowo saldo obrotów handlowych artykułami mleczarskimi w okresie pierwszych czterech miesięcy 2022 r. ukształtowało się na poziomie 0,6 mld euro (2,9 mld zł), o 37% wyższym niż w okresie styczeń–kwiecień 2021 r.

Sprzedaż produktów mlecznych do krajów Unii Europejskiej odpowiadała za 73% wpływów uzyskanych z eksportu (832 mln euro, wzrost o 57%).

Głównymi odbiorcami produktów mlecznych na rynku unijnym były: Niemcy (22%

wartości – 250 mln euro), Niderlandy (8% – 91 mln euro), Czechy (6% – 70 mln euro) oraz Włochy (5% – 57 mln euro).

Udział krajów pozaunijnych (nienależących do WNP) stanowił 24% w wywozie produktów mlecznych z Polski. Przychody uzyskane z eksportu wyniosły 274 mln euro i były o 2% mniejsze niż w okresie styczeń–kwiecień 2021 r. Największy udział w polskim eksporcie miała Wielka Brytania (4% wartości wywozu – 46 mln euro), Algieria (4% – 43 mln euro), Chiny (3% – 32 mln euro), a także Arabia Saudyjska (2% – 19 mln euro).

W okresie styczeń–kwiecień 2022 r. udział krajów WNP w wywozie artykułów mleczarskich był niewielki i wyniósł 3%. Łączna wartość wyeksportowanych produktów uległa obniżeniu o 9%, do 37 mln euro. Produkty mleczne eksportowano głównie do Ukrainy (31 mln euro)²⁸.

W Polsce od początku 2022 r. ceny skupu mleka surowego utrzymywały się na poziomie znacząco wyższym niż przed rokiem, osiągając jednocześnie najwyższe wartości w historii. Według danych GUS w maju 2022 r. krajowi dostawcy za surowiec przeciętnie uzyskiwali 221,11 zł/hl, o 4% więcej niż miesiąc wcześniej i o 46% więcej niż w maju 2021 r.

W okresie styczeń–maj 2022 r. średnia krajowa cena skupu mleka, w porównaniu

z analogicznym okresem 2021 r., wzrosła o 33%, do 200,02 zł/hl.

Ceny masła w Polsce na początku 2022 r., m.in. dzięki wprowadzeniu zerowej stawki podatku VAT, uległy obniżeniu. Od marca 2022 r., w wyniku trudnej sytuacji geopolitycznej na świecie, spowodowanej konfliktem zbrojnym w Ukrainie oraz na skutek czynników inflacyjnych odnotowano wzrost cen masła. W maju 2022 r. za masło w blokach producenci uzyskiwali 31,86 zł/kg, o 1% więcej niż przed miesiącem i o 63% więcej niż rok wcześniej²⁹.

W czerwcu 2022 r. kontynuowany był wzrost cen masła. Według danych ZSRIR MRiRW przeciętna cena masła w blokach w czerwcu 2022 r. wyniosła 33,41 zł/kg z VAT i była o 2% wyższa niż w maju 2022 r. i o 80% wyższa niż w czerwcu 2021 r.

W Polsce od początku 2022 r. kontynuowany był wzrost cen OMP. Według danych GUS w maju 2022 r. producenci za ten rodzaj proszku mlecznego uzyskiwali 18,38 zł/kg, o 2,5% więcej niż w kwietniu 2022 r. i o 56% więcej niż w maju 2021 r. W kolejnym miesiącu 2022 r. odnotowano spadek cen OMP w Polsce. W zakładach mleczarskich objętych monitoringiem ZSRIR MRiRW średnia cena OMP w czerwcu 2022 r. wyniosła 18,78 zł/kg (z VAT) i była o 3% niższa niż miesiąc wcześniej, ale o 56% wyższa niż w czerwcu 2021 r.

Materiał opracował zespół Biura Analiz i Strategii KOWR³⁰:
Marzena Trajer,
Ewa Bochińska,
Paulina Kafarska,
Martyn Mieczkowski,
Maria Włodarczyk.

27. Dane GUS – produkcja artykułów mleczarskich w przedsiębiorstwach, w których liczba pracujących wynosi 50 osób i więcej.

28. Wyniki polskiego handlu zagranicznego produktami mlecznymi dotyczą artykułów o kodach CN 0401–0406, 2105 oraz wybranych produktów z pozycji CN 3501 i zostały obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii KOWR na podstawie wstępnych danych Ministerstwa Finansów.

29. Ceny produktów mlecznych w maju 2022 r. – wg danych GUS (z VAT), w czerwcu 2022 r. – ceny (z VAT) obliczone przez analityków Biura Analiz i Strategii Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa na podstawie danych ZSRIR MRiRW.

30. Analiza została opracowana na podstawie aktualnej wiedzy. Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa nie ponosi odpowiedzialności za decyzje ekonomiczne podjęte na jej podstawie.

SUMMARY

Waldemar Humięcki, Director-General of the National Support Centre for Agriculture

We hope you enjoy this issue, which discusses, among others, the promotional activities of the Centre and the questions of ensuring the country's food security.

*Małgorzata Gośniowska-Kola,
Deputy Director-General of the National Support Centre for
Agriculture*

Promotional activities of the National Support Centre for Agriculture

Promoting Polish food and making it more competitive in the country and across the world, and thereby supporting the growth of Polish agri-food exports, is one of the most important tasks of the National Support Centre for Agriculture. The main objective of domestic promotional and informational efforts in which the Centre is involved is to popularise high-quality food products made within quality and labelling systems, and to increase the consumption of food produced in Poland.

*Marcin Wroński,
Deputy Director-General of the National Support Centre for
Agriculture*

Strategic importance of food security

The epidemic threat caused by the coronavirus and resulting lockdowns, as well as the geopolitical situation with the war in Ukraine, have made us aware how important it is to have food security – ensured mostly by domestic agricultural producers and the food industry – and enjoy uninterrupted movement of goods in the food supply chain. There are no threats as to the general physical accessibility of food in Poland.

Marzena Trajer

Promoting Polish highbush blueberry

Poland is the second largest highbush blueberry producer in the EU. The significant share of domestic production in the Union's yields results from the large increase of the cultivation area in Poland, which addresses the ever-growing interest in the fruit on the part of domestic consumers, and the growing export demand. The highbush blueberry cultivation area has increased eleven times in the period from Poland's accession to the European Union in 2004 to the year 2021.

Karolina Gawel

The National Support Centre for Agriculture as a Member of AEIAR

The European Association for Rural Development Institutions (Association européenne des institutions d'aménagement rural – AEIAR) is one of the oldest European organisations. The topic of this year's General Assembly was "Farm Land and Food Security". The activities of the Centre as the manager of land constituting the Agricultural

Property Stock of the State Treasury, and the effects of this land management, were presented at the conference.

Wojciech Adamczyk

Ongoing management and disposal of Polish land

One of the main duties of the Centre is to manage the agricultural property of the State Treasury. As at 30 April 2022, around 170 thousand hectares were still left to be disposed of. The total area of land transferred to the Agricultural Property Stock of the State Treasury on 1 January 1992 amounted to 4.75 million hectares. Now, there are only 169.8 thousand hectares left to be disposed of from the Stock (as at 30 April 2022).

Agnieszka Idziak, Anna Taberska

Organisation of production of wine products in Poland

The National Support Centre for Agriculture implements a mechanism titled "Maintaining a register of companies producing and bottling wine products". Its aim is to monitor the production of wine products in Poland. This article discusses the duties that the public administration has in this regard, along with the obligations of vine growers and purchasers.

Monika Koźlakiewicz

Monitoring of the hemp and poppy markets in light of new provisions

The recent years have seen a significant rise in interest in cultivating hemp, mostly due to the large demand for this material. Another promising market, given the wide application, is the poppy market. Amendments to legal regulations brought about a number of changes for both producers and purchasers of hemp and poppy. We hope you will enjoy this article, on how the Centre monitors the two markets.

Ewa Koral

Funds for the promotion of agri-food products

Over twelve years, around PLN 569 million has been spent for the implementation of various tasks, from the bank accounts of funds established for promotion of agri-food products. The vast majority was allocated for informational and promotional efforts, and for participation in trade fairs and expos in Poland and abroad.

The situation on agricultural markets

An analysis of the situation on main agricultural markets in grain, pigmeat, beef, poultry, milk, and dairy products.

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
ul. Karolkowa 30, 01-207 Warszawa

Telefoniczny Punkt Informacyjny 22 376-76-76
Czynny od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00

Centrala:

Biuro Dyrektora Generalnego	22 376-78-55
Biuro Administracyjne	22 376-74-10
Biuro Analiz i Strategii	22 376-72-29
Biuro Audytu Wewnętrznego	22 376-79-05
Biuro Finansowo-Księgowe	22 376-74-32
Biuro Kontroli na Miejscu	22 376-79-05
Biuro Kontroli Wewnętrznej	22 376-72-51
Biuro Prawne i Zamówień Publicznych	22 376-73-61
Biuro Teleinformatyki	22 376-70-24
Biuro Zarządzania Kapitałem Ludzkim	22 376-77-44
Departament Gospodarowania Zasobem	22 376-76-23
Departament Innowacji	22 376-71-30
Departament Interwencji Rynkowych	22 376-71-09
Departament Kształtowania Ustroju Rolnego	22 376-79-67
Departament Nadzoru nad Spółkami	22 376-77-76
Departament Rozwoju Rynku	22 376-70-50
Departament Wsparcia Eksportu	22 376-72-26
Departament Wspierania Konsumpcji	22 376-79-79

Oddziały Terenowe KOWR

OT Białystok

ul. Kombatantów 4
15-102 Białystok
85 664-31-50

OT Koszalin

ul. Partyzantów 15a
75-411 Koszalin
94 347-31-00

OT Opole

ul. 1 Maja 6
45-068 Opole
77 400-09-39

OT Warszawa

pl. Bankowy 2
00-095 Warszawa
22 635-10-00

OT Bydgoszcz

ul. Hetmańska 38
85-039 Bydgoszcz
52 525-08-01

OT Kraków

ul. Zbożowa 4
30-002 Kraków
12 314-99-00

OT Poznań

ul. Fredry 12
61-701 Poznań
61 856-06-01

OT Wrocław

ul. Mińska 60
54-610 Wrocław
71 356-39-19

OT Częstochowa

ul. Jana III Sobieskiego 7
42-200 Częstochowa
34 378-20-36

OT Lublin

ul. Karłowicza 4
20-027 Lublin
81 532-21-12

OT Pruszcz Gdański

ul. Powstańców Warszawy 28
83-000 Pruszcz Gdański
58 300-48-41

OT Gorzów Wlkp.

ul. Myśluborska 32
66-400 Gorzów Wlkp.
95 714-61-00

OT Łódź

ul. Północna 27/29
91-420 Łódź
42 636-53-26

OT Rzeszów

ul. Asnyka 7
35-001 Rzeszów
17 853-78-00

OT Kielce

ul. Piaskowa 18
25-323 Kielce
41 343-31-90

OT Olsztyn

ul. Głowackiego 6
10-448 Olsztyn
89 524-88-01

OT Szczecin

ul. Bronowicka 41
71-012 Szczecin
91 814-42-00

NOWE DZIAŁANIA KOWR

MONITOROWANIE RYNKÓW KONOPI WŁÓKNISTYCH I MAKU

ZADANIA KOWR

- Prowadzenie rejestru producentów i podmiotów skupujących konopie włókniste/mak
- Gromadzenie danych od producentów konopi włóknistych/maku
- Gromadzenie danych od podmiotów skupujących konopie włókniste/mak

UWAGA :

Prowadzenie działalności w zakresie uprawy lub skupu konopi włóknistych/maku wymaga uzyskania wpisu do rejestru konopi włóknistych/maku